

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/ફોજદારી અરજી ક્રમાંક ૧૩૮૪/૨૦૧૭

મંજૂરી અને સહી માટે :

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રિ સોનિયા ગોકાણી

=====

૧	શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી છે?	
૨	ચુકાદો પત્રકારને સંદર્ભિત કરવો કે નહીં?	
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા ઇચ્છે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ અથવા તેનાં હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગેનો કોઈ મહત્વપૂર્ણ કાયદાકીય પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે?	

=====

ધ્રાંગઢ્રા કેમિકલ વર્ક્સ લિમિટેડ, સંડીપ યશવ્ત્તલાલ લખનિયા વતી

વિરુદ્ધ

હબીભાઈ જુમ્માભાઈ જામ

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧ માટે શ્રી શ્રીરાજ ખમ્બેટ, નાણાવટી એસોસીએટ્સ
(૧૩૭૫)

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૧ માટે શ્રી રાસેશ એચ. પારિખ (૩૮૬૨)

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૧ માટે શ્રી હેમાંગ એચ. પરીખ (૨૬૨૮)

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૨ માટે સરકારી વકીલ (૨)

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમુર્તિ સુશ્રિ સોનિયા ગોકાણી

તારીખ:૧૮/૦૪/૨૦૧૮

મૌખિક ચુકાદો

૧. વિદ્વાન બીજા અધિક સત્ર ન્યાયાધીશ, ધ્રાંગધરા દ્વારા આપવામાં આવેલા ભારતીય કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ ની કલમ ૬૩૦ હેઠળ ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૪/૨૦૧૬માં આપેલા વાદગ્રસ્ત ચૂકાદો અને આદેશથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ થઈને, અપીલકર્તાએ ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩ (ટૂંકમાં, 'સંહિતા') ની કલમ ૩૭૮ હેઠળ આ અદાલતમાં અરજી કરી છે, જેના દ્વારા,

અપીલ અદાલતે ફોજદારી કેસ નંબર ૯૦૩/૨૦૧૩ માં આપેલા વિજ્ઞાન એડિશનલ ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ, તારીખ: ૦૭/૦૪/૨૦૧૬ ના ચુકાદા અને આદેશને રદ કર્યો.

વાસ્તવિક માળખું:

૨. પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદનો નિર્ણય લેવા માટે જરૂરી હકીકતો ટૂંકમાં નીચે મુજબ છે.

૨.૧ પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના પિતા, એટલે કે શ્રી જુમ્માભાઈ મામદભાઈ જામ, અપીલકર્તા-કંપનીમાં ડ્રાઇવર તરીકે સેવા આપતા હતા.કંપનીમાં નોકરી કરતા હોવાથી તેમને ડબલ્યુ-૩૪ નંબર ધરાવતું રહેણાંક ક્વાર્ટર ફાળવવામાં આવ્યું હતું અને તેઓ તેમના નોકરી દરમિયાન આ ક્વાર્ટરમાં રહ્યા હતા.પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના પિતાનું તારિખ ૨૪/૦૮/૧૯૭૯ ના રોજ અવસાન થયું, જ્યારે તેઓ અપીલકર્તા-કંપનીમાં સેવા આપતા હતા, અને તેથી, પ્રતિવાદી નંબર ૧, જે સ્વર્ગીય શ્રી જુમ્માભાઈના પુત્ર છે, તેમને તારિખ ૦૯/૧૨/૧૯૭૯ થી તેમના પિતાના સ્થાને રહેમરાહે નિમણૂક આપવામાં આવી હતી.

૨.૨ પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના પિતાને ફાળવવામાં આવેલ રહેણાંક ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ ત્યારબાદ તેમને સત્તાવાર રીતે ફાળવવામાં આવ્યું હતું, જેઓ ત્યારથી આ ક્વાર્ટરમાં રહેતા હતા.

૨.૩ ૧૮/૦૭/૨૦૦૭ ના રોજ, અપીલકર્તા-કંપનીએ પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને એક પત્ર જારી કર્યો હતો જેમાં જણાવાયું હતું કે મૂળ લાઈસન્સ ડીડ જે ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ ને પ્રથમ ફાળવવામાં આવ્યો હતો તે ૨૧/૦૮/૨૦૦૭ ના રોજ રદ કરવામાં આવે છે અને જો, પ્રતિવાદી નંબર ૧ તે જ ક્વાર્ટરમાં ચાલુ રાખવા માંગે છે, તો ૨૧/૦૮/૨૦૦૭ પહેલા એક નવો લાઈસન્સ ડીડ અમલમાં મૂકવો જરૂરી રહેશે. પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ ઉપરોક્ત ક્વાર્ટરમાં ચાલુ રહેવાની ઈચ્છા દર્શાવી હતી, અને તેથી, તેમને ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ- ૩૪ ફરીથી ફાળવવામાં આવ્યો હતો. આવી પુનઃ ફાળવણી તારીખ ૩૦/૦૭/૨૦૦૭ ના રોજ લાઈસન્સ ડીડ દ્વારા કરવામાં આવી હતી. આમ, કંપનીમાં નોકરી કરવાને કારણે તેમને ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ આપવામાં આવ્યો હતો.

૨.૪ પ્રતિવાદી નંબર ૧ ની નોકરી ૧૭/૦૮/૨૦૧૧ ના રોજ તેમની નિવૃત્તિની ઉંમર પૂર્ણ થતાં સમાપ્ત થઈ ગઈ, અને ૩૦/૦૭/૨૦૦૭ ના લાઈસન્સ ડીડની શરતો અનુસાર, પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ ઉપરોક્ત ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ ખાલી કરવા અને તેનો ખાલી અને શાંતિપૂર્ણ કબજો અપીલકર્તા-

કંપનીને સોંપવા માટે બંધાયેલા હતા.જો કે, તેમણે આમ ન કરવાનું પસંદ કર્યું અને ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ નો કબજો ચાલુ રાખ્યો.

એવો આરોપ છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને સંપૂર્ણ જાણકારી હતી કે તેમને નિવૃત્તિ પ્રાપ્ત થયા પછી ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ નો ખાલી અને શાંતિપૂર્ણ કબજો અપીલકર્તા-કંપનીને સોંપવાની જરૂર છે અને છતાં, તેમણે આજ સુધી તેમ કર્યું નથી.

૨.૫ પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ ખાલી ન કરવાનું પસંદ કર્યું હોવાથી, અપીલકર્તા-કંપની દ્વારા ૨૭/૦૫/૨૦૧૩ ના રોજ એક કાનૂની નોટિસ જારી કરવામાં આવી, જેમાં, તેણે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને ૧૫ દિવસની અંદર ઉપરોક્ત ક્વાર્ટર ખાલી કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો.આખરે, જ્યારે કોઈ ધ્યાન આપવામાં આવ્યું નહીં, ત્યારે અપીલકર્તા-કંપનીએ કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ હેઠળ વિદ્વાન ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ, ધ્રાંગધ્રા સમક્ષ ફોજદારી ફરિયાદ દાખલ કરી.ટ્રાયલ કોર્ટે વિગતવાર પ્રક્રિયાનું પાલન કર્યા પછી અને પક્ષકારોને યોગ્ય તક આપ્યા પછી, ૦૮/૦૪/૨૦૧૬ ના રોજ ચુકાદો અને આદેશ આપ્યો અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને દોષિત ઠેરવ્યા અને તેમને એક મહિનાના સમયગાળામાં ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ ખાલી કરવા અને તેનો શાંતિપૂર્ણ અને ખાલી કબજો અપીલકર્તા-કંપનીને સોંપવાનો નિર્દેશ આપ્યો.

૨.૬ અપીલકર્તા-કંપનીનો કેસ એ છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ ટ્રાયલ કોર્ટના આદેશનો અમલ ન કરવાનું પસંદ કર્યું અને તેનાથી વિપરીત, તેમણે વિદ્વાન સેશન્સ જજ સમક્ષ ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૪/૨૦૧૬ દ્વારા અપીલ કરવાનું પસંદ કર્યું, આ આધાર પર કે ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ ક્યારેય તેમના કબજામાં નહોતું અને તેમની સાવકી માતા, જે તેમના પિતાની બીજી પત્ની, અને તેનો પુત્ર, અનવર જુમ્મા જામ, ક્વાર્ટરમાં રહેતા હતા અને તેમના સાવકા ભાઈએ તેનો કબજો જાળવી રાખ્યો હતો. તેણે એમ પણ કહ્યું હતું કે તેનો સાવકો ભાઈ શરૂઆતથી જ તેના પિતા સાથે અને પછી તેની સાથે રહેતો હતો.

૨.૭ અપીલકર્તા-કંપની દ્વારા એ આધાર પર વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ખોટી વિગતો આપીને અદાલતને ગેરમાર્ગે દોરી રહ્યો છે.

૨.૮ અપીલ અદાલતે, બંને પક્ષોને તક આપ્યા પછી, અપીલકર્તા-કંપનીના કેસમાં કેટલીક નબળાઈઓ શોધી કાઢી, અને તેથી, તારીખ ૧૫/૦૨/૨૦૧૭ ના તેના ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા, તેણે અપીલને મંજૂરી આપી અને ફોજદારી કેસ નંબર ૮૦૩/૨૦૧૩ માં પસાર કરાયેલ ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદા અને આદેશને રદ કર્યો.

૨.૯ તેથી, અપીલકર્તાએ આ અદાલત સમક્ષ વિનંતી કરી હતી કે કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ હેઠળ પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના અપરાધને સ્થાપિત કરવાના હેતુસર તમામ જરૂરી ઘટકો યોગ્ય રીતે પૂર્ણ કરવામાં આવ્યા છે, અને તેથી, અપીલ અદાલતનો ચુકાદો અને આદેશ રદ કરવા પાત્ર છે.

૩ આ અદાલતે ૨૬ ડિસેમ્બર, ૨૦૧૭ ના રોજ નીચે મુજબનો આદેશ પસાર કર્યો હતો:

"૧ અપીલકર્તા વતી નાણાવટી એસોસિએટ્સ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી શ્રીરાજ ખંભેટે; પ્રતિવાદી નંબર ૨ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી રતુરાજ નાણાવટી અને પ્રતિવાદી રાજ્ય વતી વિદ્વાન અધિક સરકારી વકીલ શ્રી કે.પી. રાવલનું નિવેદન સાંભળ્યું.

૨ અપીલ દાખલ કરવામાં આવે. ૨૨ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૮ ના રોજ અંતિમ સુનાવણી માટે મામલો રજૂ કરવામાં આવે.

૩ આ અદાલતે નોંધ્યું છે કે અપીલ અદાલતે દોષિત ઠેરવવા અને સજાના ચુકાદા અને આદેશને રદ કર્યો છે, જો કે,

ક્વાર્ટર સોંપવાનો કોઈ સંદર્ભ નથી, જે ટ્રાયલ અદાલતે ફોજદારી કેસ નંબર ૯૦૩/૨૦૧૩ માં ૭ એપ્રિલ, ૨૦૧૬ ના રોજ દોષિત ઠેરવવા અને સજાના ચુકાદા અને આદેશ જાહેર કરતી વખતે જારી કરેલા નિર્દેશ હતા.

૪ ઉપરોક્ત બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, પ્રશ્નાત્મક ક્વાર્ટર પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા પરત કરી શકાય તેવી તારીખ પહેલાં સંબંધિત સત્તાધિકારીને સોંપવામાં આવે અને તે અંગેનું સોગંદનામું પરત કરી શકાય તેવી તારીખ પહેલાં આ અદાલત સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવે.

"રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી, પેપર બુક સાથે, મંગાવવામાં આવે, જેથી પરત કરી શકાય તેવી તારીખ પહેલાં આ અદાલત સુધી નિષ્ફળતા વગર પહોંચી શકાય."

જવાબી સોગંદનામું અને પ્રત્યુત્તર સોગંદનામામાં પ્રતિવાદીનો બચાવ:

૪ તેના જવાબમાં, પ્રતિવાદી નંબર ૧ હાજર થયા અને તેમનું સોગંદનામું દાખલ કર્યું જેમાં જણાવાયું હતું કે આ ક્વાર્ટર ૧૯૮૫ થી તેમના સાવકા ભાઈ દ્વારા કબજે કરવામાં આવ્યું છે અને તેમણે ક્યારેય પણ ઉપરોક્ત

મિલકતનો કબજો માણ્યો નથી.તેમનું કહેવું છે કે સમગ્ર કારકિર્દી દરમિયાન તેમણે આ મિલકત પર કબજો કર્યો નથી.વધુમાં, તેમનો દાવો છે કે તેમનો સાવકો ભાઈ આ મિલકતમાં રહે છે અને આ સંદર્ભમાં દસ્તાવેજી પુરાવા પણ આ અદાલત સમક્ષ રજૂ કરવા માંગે છે અને ભવિષ્યમાં પણ, તેઓ આ મિલકતમાં કોઈ અધિકાર, માલિકી અથવા હિતનો દાવો કરશે નહીં.વધુમાં, વિનંતી કરવામાં આવે છે કે મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાઓને ધ્યાનમાં લેતા, આ અપીલ ધ્યાનમાં લેવા યોગ્ય નથી.

૪.૧ અપીલકર્તા-કંપનીના માનવ સંસાધન વિભાગના પરિષ્કર્ષ કાર્યકારીએ ઉપરોક્ત સોગંદનામાનો જવાબ દાખલ કર્યો છે, જેમાં જણાવાયું છે કે આ કોર્ટના તારિખ ૨૬/૧૨/૨૦૧૭ ના રોજનું આદેશનું પાલન કરવામાં આવ્યું નથી.વધુમાં, તેમનો દાવો એ છે કે તે ખોટી માહિતી આપવામાં આવી છે, જે યોગ્યતાથી વંચિત અને પાયાવિહોણી છે.ક્વાર્ટર સોંપવાની જવાબદારીમાંથી બચવા માટે જ પ્રતિવાદી નંબર ૧ કબજો આપવાનો ઇનકાર કરવાનું ચાલુ રાખ્યું અને આવા સોગંદનામા દાખલ કરવામાં આવે છે.તે પણ નકારી કાઢવામાં આવે છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ નો સાવકો ભાઈ વર્ષ ૧૯૮૫ પહેલા કબજામાં રહ્યો છે અને તે પ્રતિવાદી નંબર ૧, પોતે, કોઈ પણ સમયે, આ મિલકતનો આનંદ માણ્યો નથી.એવો આગ્રહ રાખવામાં આવે છે કે નોકરીની શરૂઆતથી જ તેમની પાસે મિલકતનો કબજો હતો અને નિવૃત્તિના કિસ્સામાં, જ્યારે તેમણે મિલકત ખાલી ન કરવાનું પસંદ કર્યું, ત્યારે તેમની સામે કાર્યવાહી શરૂ કરવાની જરૂર

હતી.તે પ્રતિવાદી નંબર ૧ હતો, જેને તેના પિતાના અવસાન પછી રહેમરાહે નિમણૂક આપવામાં આવી હતી.તેથી, આખી વાર્તા, જે ઉપજાવી કાઢવામાં આવી છે, તેના પર વિશ્વાસ કરવો યોગ્ય નથી.તેમણે એ બાબત પર પણ ભાર મૂક્યો હતો કે આવા સત્તાવાર ક્વાર્ટર્સ, જે કંપનીના કામદારો, કર્મચારીઓ અને અધિકારીઓ માટે છે અને તેઓ સેવામાં હોય ત્યાં સુધી તે જ રાખી શકે છે અને કોઈ કારણ નથી કે અપીલકર્તા-કંપની તેમના સાવકા ભાઈને આટલા વર્ષો સુધી ક્વાર્ટર્સમાં રહેવાની મંજૂરી કેમ આપી, અને જ્યારે તેઓ તેમની સંમતિથી પ્રતિવાદી નંબર ૧ સાથે રહેવાનું ચાલુ રાખતા હતા, ત્યારે પણ તે ભાગ્યે જ તેમને ઉપરોક્ત મિલકતમાં ચાલુ રહેવાનો આધાર પૂરો પાડી શકે છે.તેમનો એવો પણ દાવો છે કે, અપીલકર્તા કંપનીની શ્રેષ્ઠ જાણકારી મુજબ, જ્યારે તેમને પહેલી વાર ક્વાર્ટર્સ ફાળવવામાં આવ્યું ત્યારે તેમનો સાવકો ભાઈ પ્રતિવાદી નંબર ૧ સાથે રહેતો હતો. જોકે, જ્યારે તેઓ ક્યારેય અપીલકર્તા કંપનીમાં નોકરીમાં નહોતા, ત્યારે તેમનો કાયદેસર કબજો હોઈ શકે નહીં.

૪.૨ તે પણ ખેદજનક છે કે અપીલકર્તા-કંપનીને મિલકતથી વંચિત રાખવામાં આવી છે, આ કોર્ટના તારીખ ૨૬/૧૨/૨૦૧૭ ના આદેશ છતાં, જ્યાં પ્રતિવાદી નંબર ૧ કબજો સોંપવાના આ અદાલતના આદેશનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો.

૪.૩ વધુમાં, અપીલકર્તા-કંપનીનો દાવો છે કે તેમના સાવકા ભાઈએ ધ્રાંગધ્રાના વિદ્વાન પ્રિન્સિપાલ સિનિયર સિવિલ જજની અદાલત સમક્ષ પ્રશ્નમાં રહેલી મિલકતના સંદર્ભમાં જાહેરનામા અને કાયમી મનાઈ હુકમ માટેનો દાવો દાખલ કર્યો હતો, જે નિયમિત દિવાની દાવો નંબર ૪/૨૦૧૮ છે.

૪.૪ વધુમાં, પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા તારીખ ૧૧/૦૪/૨૦૧૮ ના રોજ સોગંદનામું પણ દાખલ કરવામાં આવ્યું છે, જેમાં જણાવાયું છે કે તેમના વારસદારો કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ પોતે, ઉપરોક્ત મિલકતમાં કોઈ હક, માલિકી કે હિતનો દાવો કરશે નહીં અને જો તેમના સાવકા ભાઈ વિરુદ્ધ ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્ચુ-૩૪ ના સંદર્ભમાં કોઈ કાનૂની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવે તો તેઓ કોઈ અવરોધ પણ ઉભા કરશે નહીં. વધુમાં, તેમનો દાવો છે કે તેમનું કાયમી સરનામું ૧૧, ગુજરાત હાઉસિંગ બોર્ડ, રેલ્વે લાઈન પાસે, જુનું ખારવડ ક્વાર્ટર, ધ્રાંગધ્રા છે, અને જ્યારે તેઓ નિવૃત્ત થઈ ગયા છે ત્યારે આ ક્વાર્ટરમાં રહેવાનું કોઈ કારણ નથી. તેમણે માફી પણ માંગી હતી.

મૌખિક રજૂઆતો:

૫ આ અદાલતે પ્રતિવાદી નંબર ૧ વતી વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી શ્રીરાજ ખંભેટે, વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી લવ વિરમાણી, વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી રશેષ

પરીખ, વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી હેમાંગ પરીખ અને વિદ્વાન એપીપી શ્રી એચ.કે. પટેલની દલીલો લાંબા સમય સુધી સાંભળી છે.

પ.૧ પક્ષકારોની દલીલોની રેખા સાથે, બંને પક્ષોએ ઉગ્ર રજૂઆતો કરી છે.

પ.૨ વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા અનુસાર, અપીલકર્તા વતી હાજર રહેલા, કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ હેઠળ કાર્યવાહી શરૂ કરવાની બાંહેધરી આપવામાં આવી હતી કારણ કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા તેમના નિવૃત્તિ પછીના સમયગાળામાં કરવામાં આવેલી કંપનીઓની વિનંતી પર કોઈ પણ સમયે કોઈ ધ્યાન આપવામાં આવ્યું ન હતું.

તેમને કાનૂની નોટિસ પણ જારી કરવામાં આવી હતી, પરંતુ કોઈ જવાબ મળી શક્યો ન હતો, અને તેથી, ફોજદારી કાર્યવાહી શરૂ કરવી જરૂરી બની હતી.અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા વિનંતી કરવામાં આવે છે કે ટ્રાયલ કોર્ટે મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાઓની યોગ્ય રીતે પ્રશંસા કરી છે, જેથી એવું માનવામાં આવે કે ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને તેમના નોકરી દરમિયાન ફાળવવામાં આવ્યું હતું અને સેવામાંથી નિવૃત્તિ પછી તેને ખાલી ન કરવાનું પસંદ કર્યું હતું.તેના સાવકા ભાઈ દ્વારા મિલકત પર કબજો મેળવવાની વાર્તા સંપૂર્ણપણે ઉપજાવી કાઢેલી છે.આ ફક્ત કોર્ટને ગેરમાર્ગે દોરવાના હેતુથી

રજૂ કરવામાં આવ્યું છે.ભલે, તેણે તારિખ ૧૭/૦૮/૨૦૧૧ પછીના સમયગાળામાં તેના સાવકા ભાઈને ક્વાર્ટર તબદિલ કરવાનું પસંદ કર્યું હોય, તો પણ તેનો કોઈ અસર નહીં થાય.તારીખ ૩૦/૦૭/૨૦૦૭ રોજના લાયસન્સ ડીડ પર તેમની સહી છે.વધુમાં, તેમનો દાવો છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના સાવકા ભાઈએ રહેણાંક ક્વાર્ટર નંબર ડબલ્યુ-૩૪ માં રહેતા હતા ત્યારે પણ લાયસન્સ માટે અરજી કરી હોય અને જો તેમને ઉપરોક્ત સરનામે લાયસન્સ આપવામાં આવ્યું હોય તો પણ તે કોઈપણ રીતે સાબિત કરશે નહીં કે તે કાયદેસર રીતે ક્વાર્ટરનો કબજો ધરાવતો હતો.વધુમાં, એવી વિનંતી કરવામાં આવે છે કે સેશન્સ અદાલતે ગંભીર ભૂલ કરી હતી કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ક્વાર્ટર નંબર ડબલ્યુ-૩૪ ના કબજામાં નહોતો અને તેની પીએફ સ્લિપ પણ અલગ સરનામું દર્શાવે છે.એવી વિનંતી કરવામાં આવે છે કે તે પીએફનું કાર્યાલય છે, જે નિવૃત્તિ પછી કર્મચારી સાથે પત્રવ્યવહાર કરવાનું માનવામાં આવે છે અને તેનો વર્તમાન કેસ સાથે કોઈ સંબંધ નથી અને કંપનીએ પીએફ કાર્યાલયની કામગીરીમાં કોઈપણ રીતે દખલ કરવી જોઈએ નહીં.

૫.૩ વધુમાં, ભારપૂર્વક વિનંતી કરવામાં આવે છે કે અપીલકર્તા- કંપનીએ રહેણાંક ક્વાર્ટર નંબર ડબલ્યુ-૩૪ ફાળવ્યું હતું, જે તેમના પિતાને તારિખ ૦૮/૧૨/૧૯૭૯ ના રોજ સેવામાં જોડાયા ત્યારથી ફાળવવામાં આવ્યું હતું.નિવૃત્તિ લીધા પછી, ક્વાર્ટર નંબર ડબલ્યુ-૩૪ નો કબજો ગેરકાયદેસર રીતે અટકાવીને તેમના દ્વારા આ હાવભાવનો દુરુપયોગ કરવામાં આવ્યો છે.વધુમાં,

એવી દલીલ પણ કરવામાં આવી છે કે અપીલ અદાલતે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને શંકાનો લાભ આપ્યા પછી, પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના સાવકા ભાઈએ પસંદગીપૂર્વક દીવાની દાવો દાખલ કર્યો છે.દીવાની દાવામાં નિર્દોષ છૂટવાની વિગતોનો સમાવેશ કરીને, તેમણે સંબંધિત અદાલતનો સંપર્ક કર્યો હતો. જો કે, આજદિન સુધી તેમની તરફેણમાં કોઈ રાહત આપવામાં આવી નથી.

૫.૪ તેમણે વધુમાં વિનંતી કરી છે કે કોઈપણ કાર્યવાહી શરૂ કરવાની કોઈ જરૂર નથી, કારણ કે તેમને પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા સામેલ કરવામાં આવ્યા છે.કડક અર્થઘટન હોવું જોઈએ અને એકવાર પ્રતિવાદીએ નિર્દેશોનું પાલન ન કરવાનું પસંદ કર્યું, તો તે જ પાસાને કડક રીતે અર્થઘટન કરવું જોઈએ.વધુમાં, એ વાત પર ભાર મૂકવામાં આવે છે કે તે એક વિડંબના છે કે એક તરફ, પ્રતિવાદી નંબર ૧ ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ ના કબજામાં રહેવા માંગતો નથી અને બીજી તરફ, તે દાવાને મજબૂતાઈથી લડી રહ્યો છે.

૬. પ્રતિવાદી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી પરીખે વિનંતી કરી છે કે અપીલના તબક્કે, પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરવાની જરૂર છે અને જેના આધારે મૂલ્યાંકન કરવામાં આવે.એવું માનવાનું પણ કોઈ કારણ નથી કે કંપની સાવકા ભાઈ પાસે કબજો હોવા અંગે અજાણ હતી.આ મુદ્દાને ધ્યાનમાં લેતા, જે સંપૂર્ણપણે દીવાની પ્રકૃતિનો છે, કંપની કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ હેઠળ ફોજદારી કાર્યવાહી શરૂ કરી શકતી ન હતી. તેમની વધુમાં રજૂઆત છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ સોગંદનામા દ્વારા તેમની પ્રામાણિકતા દર્શાવી છે કે તેમને

ક્વાર્ટર નંબર ડબલ્યુ-૩૪ સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી.અપીલકર્તા-કંપનીનો સંપૂર્ણ પાયો આઘાતજનક રીતે ખોટો છે.તેમણે એ પણ ભાર મૂક્યો કે, સુનાવણીના કોઈપણ તબક્કે અદાલતે વધુ નિવેદન નોંધ્યું નથી, જે કેસ માટે મહત્વપૂર્ણ છે અને આ અદાલતે આગળના નિવેદન નોંધવા માટે આ મામલાને રિમાન્ડ પર લઈ શકે છે.તેમનું નિવાસસ્થાન ૧૧, ગુજરાત હાઉસિંગ બોર્ડ, રેલ્વે લાઈન પાસે, જુના ખારવડ ક્વાર્ટર, ધ્રાંગધ્રા છે, અને તેથી, તેમના સાવકા ભાઈ સાથે જોડાયા વિના વર્તમાન પ્રતિવાદી નંબર ૧ સામે કોઈપણ કાર્યવાહી એવી બાબત છે, જેમાં કોઈ આદરસત્કારની જરૂર નથી.વધુમાં, તેમણે ધ્યાન દોર્યું હતું કે પ્રતિવાદીને કરવામાં આવેલી કથિત ફાળવણીમાં, દસ્તાવેજના દરેક પૃષ્ઠ પર તેમની સહી ખૂટે છે.એવો કોઈ રેકૉર્ડ નથી કે તેમને ક્વાર્ટર સોંપવામાં આવ્યું હતું અને તેઓ તે ક્વાર્ટરમાં રહેતા રહ્યા.વધુમાં, પીએફ રેકૉર્ડમાં, તેમનું સંદેશાવ્યવહાર સરનામું ૧૧, ગુજરાત હાઉસિંગ બોર્ડ, રેલ્વે લાઈન પાસે, જુના ખારવડ ક્વાર્ટર, ધ્રાંગધ્રા છે, અને એ પણ દર્શાવે છે કે તેઓ કારણ-શીર્ષકમાં આપેલા સરનામે રહેતા નથી.વિજ્ઞાન વકીલ દ્વારા વધુમાં વિનંતી કરવામાં આવે છે કે, જો કે નીચેની અદાલતે વધુ નિવેદનની નોંધ લેવાનો ઉલ્લેખ કર્યો છે, અપીલ અદાલતે વધુ નિવેદન નોંધવાનું કહી શકતી હતી, પરંતુ, તેના બદલે તેણે ટ્રાયલ અદાલતના ચુકાદા અને આદેશને રદ કરવાનું પસંદ કર્યું છે.અપીલમાં તેમનું વધુમાં કહેવું છે કે, આ અદાલતે દખલ ન કરવી જોઈએ.તેમણે નીચેના નિર્ણયો પર આધાર રાખવાનો પ્રયાસ કર્યો છે:

‘હકીમ ખાન અને અન્ય વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ મધ્ય પ્રદેશ ’, (૨૦૧૭) ૫
એસ.સી.સી. ૭૧૯;

‘ગુજરાત રાજ્ય વિરુદ્ધ વાલીબેન સિદ્ધિભાઈ, પાલાભાઈ વઢેરાનાં પત્ની અને
અન્યો’, ૨૦૧૮ (૧) જી.એલ.એચ. ૧૬૫;

૬.૧ તેમણે આ અદાલતને સંહિતાની કલમ ૩૧૩ ના હેતુથી પણ
પરિચિત કરાવ્યું છે અને વિનંતી કરી છે કે કાયદાની એક સ્થાયી સ્થિતિ છે કે
કોર્ટને સંહિતાની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આગળના નિવેદનની નોંધ લેવાનો આગ્રહ
રાખવો પડશે.આ અદાલતને આપવામાં આવેલ વિકલ્પ નથી, પરંતુ, તમામ
ગુનાહિત પુરાવા આરોપી સમક્ષ રજૂ કરવા પડશે.

૬.૨ વિદ્ધવાન એપીપી અપીલકર્તા-કંપનીના કેસને ટેકો આપ્યો છે અને
આપેલી વિગતોનું પુનરાવર્તન ન કરવાનું પસંદ કર્યું છે.

૭. બંને પક્ષોને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પર મુકાયેલી
આધારસામગ્રી, ખાસ કરીને ફોજદારી કેસ નંબર ૮૦૩/૨૦૧૩ અને અપીલ
કોર્ટનો ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૪/૨૦૧૬ હોવાનો રેકૉર્ડ અને અન્ય
આધારસામગ્રી સાથે કાળજીપૂર્વક વિચારણા કર્યા પછી, શરૂઆતમાં કંપની
કાયદાની જોગવાઈઓ રેકૉર્ડ કરવાની જરૂર પડશે.મૂળ ફરિયાદી એક જાહેર

લિમિટેડ કંપની છે અને કંપની અધિનિયમ હેઠળ નોંધાયેલ છે. તેનું નોંધાયેલ કાર્યાલય ધ્રાંગધ્રામાં છે, અને આમ, તે એક ન્યાયિક વ્યક્તિ છે.

આ વિષય પર કાયદો:

૮. કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ નું પુનઃઉત્પાદન કરવું યોગ્ય રહેશે, જે આ રીતે વાંચે છે:

“૬૩૦. મિલકત ખોટી રીતે જાળવવા બદલ દંડ:

(૧) જો કંપનીનો કોઈ અધિકારી અથવા કર્મચારી –

(ક) કંપનીની કોઈપણ મિલકતનો ખોટી રીતે કબજો મેળવે;
અથવા

(ખ) આવી કોઈ મિલકત પોતાના કબજામાં રાખીને, તેને ખોટી રીતે રોકે છે અથવા જાણી જોઈને તેનો ઉપયોગ આ કાયદા દ્વારા અધિકૃત અને કલમોમાં વ્યક્ત અથવા નિર્દેશિત હેતુઓ સિવાયના હેતુઓ માટે કરે છે; તે કંપની અથવા તેના કોઈપણ લેણદાર અથવા ફાળો આપનારની ફરિયાદ પર, ૧૦[દસ] હજાર રૂપિયા સુધીના દંડને પાત્ર થશે.

(૨) ગુનાની સુનાવણી કરતી અદાલત આવા અધિકારી અથવા કર્મચારીને અદાલત દ્વારા નક્કી કરાયેલા સમયની અંદર, ખોટી

રીતે મેળવેલી, ખોટી રીતે રોકેલી, જાણી જોઈને ખોટો ઉપયોગ કરાયેલ, અથવા ડિફોલ્ટમાં, બે વર્ષ સુધીની કેદની સજા ભોગવવાનો આદેશ પણ આપી શકે છે.

૮.૧ કર્મચારીને આપવામાં આવેલી મિલકતની વસૂલાતમાં કંપનીઓને પડતી સમસ્યાઓને હળવી કરવા માટે, કંપની અધિનિયમ કલમ ૬૩૦ મુજબ જોગવાઈ કરે છે કે જે કોઈ પણ વ્યક્તિ કંપનીની મિલકતનો કબજો ખોટી રીતે મેળવે છે અથવા ખોટી રીતે રોકે છે અથવા આવી મિલકતનો અનધિકૃત ઉપયોગ કરે છે, તેને મિલકત સોંપવાની, કેદની સજા અને દંડ વસૂલવાની પણ જોગવાઈ છે.

૮.૨ ‘લલિતા જાલન અને અન્ય વિરુદ્ધ બોમ્બે ગેસ કંપની લિમિટેડ અને અન્ય’, (૨૦૦૩) ૬ એસસીસી ૧૦૭ માં સર્વોચ્ચ અદાલત આ પ્રશ્ન પર વિચાર કરી રહી હતી કે શું અપીલકર્તાઓએ શ્રી એન કે જાલનના મૃત્યુ પછી ફ્લેટ ખાલી ન કર્યો હોવાથી, જેમને કંપનીના ડિરેક્ટર તરીકે ફાળવવામાં આવ્યો હતો, તે કાયદાની કલમ ૬૩૦ ના દાયરામાં આવે છે. તે કિસ્સામાં, શ્રી એન કે જાલનના મૃત્યુ પર, કંપનીએ તેમના વારસદારો, એટલે કે તેમની વિધવા અને તેમના પુત્રને, કંપનીને મિલકત પરત કરવા કહ્યું, જે તેઓ તેમ કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા.તેથી, કંપનીએ કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ હેઠળ કાર્યવાહી શરૂ કરી. જ્યારે આરોપીઓ સામે પ્રક્રિયા જારી કરવામાં આવી, ત્યારે તેઓએ આવી પ્રક્રિયાને પાછી ખેંચવા અને તેમને મુક્ત કરવા માટે અદાલતનો અરજી કરી, જેને

નકારી કાઢવામાં આવી.તેથી, તેઓએ સંહિતાની કલમ ૪૮૨ હેઠળ અને ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૭ હેઠળ તેને રદ કરવા માટે અરજી કરવાનું પસંદ કર્યું.જો કે, ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા રદ કરવાની અરજી પણ ફગાવી દેવામાં આવી હતી, અને તેથી, આરોપીઓએ ઉચ્ચ અદાલતના ચુકાદા અને આદેશને પડકારતા સર્વોચ્ચ અદાલતનો સંપર્ક કર્યો હતો.

૮.૩ સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે કલમ ૬૩૦ નો મુખ્ય હેતુ કંપનીની મિલકતને ખોટી રીતે કબ્જે રાખવી અથવા કાયદા દ્વારા અધિકૃત અને કલમોમાં વ્યક્ત અથવા નિર્દેશિત હેતુઓ સિવાયના હેતુઓ માટે જાણી જોઈને તેનો ઉપયોગ કરવો છે. કબ્જે રાખવાની અથવા પાછળ રાખવાની ક્રિયા એ એક અલગ કૃત્ય નથી પરંતુ એક સતત પ્રક્રિયા છે જેના દ્વારા મિલકત કંપનીને પરત કરવામાં આવતી નથી અથવા પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવતી નથી અને કંપની તેના કબજાથી વંચિત રહે છે.જો કંપનીનો કોઈ અધિકારી કે કર્મચારી એવું કોઈ કૃત્ય કરે છે જેના દ્વારા તેને આપવામાં આવેલી મિલકત ખોટી રીતે રોકી રાખવામાં આવે છે અને કંપનીને પાછી આપવામાં આવતી નથી, તો તે કાયદાની કલમ ૬૩૦ ના અર્થમાં સ્પષ્ટપણે ગુનો ગણાશે. આ કલમ લાગુ કરવાનો ઉદ્દેશ્ય એ છે કે કંપનીની મિલકત સાચવવામાં આવે અને તેનો ઉપયોગ કંપનીના સંગઠનના લેખમાં વ્યક્ત અથવા નિર્દેશિત હેતુઓ સિવાય અથવા કાયદાની જોગવાઈઓ દ્વારા અધિકૃત હેતુઓ સિવાય અન્ય હેતુઓ માટે ન થાય. સંબંધિત તારણો અને અવલોકનોનું પુનઃઉત્પાદન કરવું યોગ્ય રહેશે, જે આ રીતે વાંચવામાં આવે છે:

“૬. જે પ્રશ્ન પર વિચારણાની જરૂર છે તે એ છે કે શું અપીલકર્તાઓએ શ્રી એન.કે. જાલાનના મૃત્યુ પછી ફ્લેટ ખાલી ન કર્યો હતો, જેમને કંપનીના ડિરેક્ટર તરીકે ફાળવવામાં આવ્યો હતો, તે કાયદાની કલમ ૬૩૦ના દાયરામાં આવે છે. આ કલમનો મુખ્ય હેતુ કંપનીની મિલકતને ખોટી રીતે કબ્જે કરવી અથવા કાયદા દ્વારા અધિકૃત અને લેખોમાં વ્યક્ત અથવા નિર્દેશિત હેતુઓ સિવાયના હેતુઓ માટે જાણી જોઈને તેનો ઉપયોગ કરવાનો છે. "રોકાણ" શબ્દનો શબ્દકોશ અર્થ કબ્જે કરવું; રોકવું; અટકાવવું અથવા મંજૂરી આપવાનો ઇનકાર કરવાનો છે.કબ્જે કરવું અથવા રોકવું એ કોઈ અલગ કૃત્ય નથી પરંતુ એક સતત પ્રક્રિયા છે જેના દ્વારા મિલકત કંપનીને પરત કરવામાં આવતી નથી અથવા પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવતી નથી અને કંપની તેના કબજાથી વંચિત રહે છે.જો કંપનીનો અધિકારી અથવા કર્મચારી એવું કોઈ કૃત્ય કરે છે જેના દ્વારા તેને આપવામાં આવેલી મિલકત ખોટી રીતે કબ્જે કરવામાં આવે છે અને કંપનીને પરત કરવામાં આવતી નથી, તો તે કાયદાની કલમ ૬૩૦ ના અર્થમાં સ્પષ્ટપણે ગુનો ગણાશે. આ કલમ લાગુ કરવાનો ઉદ્દેશ્ય એ છે કે કંપનીની મિલકત જાળવી રાખવામાં આવે અને તેનો ઉપયોગ કંપનીના સંગઠનના લેખમાં વ્યક્ત અથવા નિર્દેશિત હેતુઓ સિવાયના હેતુઓ માટે થતો નથી

અથવા કાયદાની જોગવાઈઓ દ્વારા અધિકૃત નથી. કાયદાની કલમ ૬૩૦ ના શાબ્દિક અર્થઘટન પર, જે વ્યક્તિ કંપનીના અધિકારી અથવા કર્મચારી તરીકે બંધ થઈ ગઈ છે તેના દ્વારા કંપનીની મિલકતનો ખોટી રીતે રોક લગાવવો તે જોગવાઈના દાયરામાં આવી શકશે નહીં કારણ કે તે હવે કંપનીનો અધિકારી અથવા કર્મચારી નથી. બલદેવ કૃષ્ણ સાહી વિરુદ્ધ શિપિંગ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા લિમિટેડ અને અન્ય [૧૯૮૭] ૪ એસ. સી. સી. ૩.૬૧ કેસમાં, અદાલતને આ પ્રશ્ન પર વિચારણા કરવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું કે કલમ ૬૩૦ ની પેટા-કલમ(૧) માં અસ્તિત્વમાં "અધિકારી કે કર્મચારી" શબ્દોનો અર્થ માત્ર કંપનીના વર્તમાન અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓનો જ નહીં પરંતુ કંપનીના ભૂતપૂર્વ અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓનો પણ સમાવેશ કરવો જોઈએ કે કેમ. એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે કલમ ૬૩૦ની પેટા-કલમ (૧) પર સાંકડી રચના ન મૂકવી જોઈએ, જે તે જ હેતુ અને ઉદ્દેશને નિષ્ફળ બનાવશે જેની સાથે તેને રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ તેનો અર્થ એવો થવો જોઈએ કે જેથી તેને અસરકારક અને કાર્યક્ષમ બનાવી શકાય. અદાલાતે અહેવાલના ફક્ત ૭ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું:

"૭. કલમ ૬૩૦ માં સમાવિષ્ટ લાભદાયી જોગવાઈ, નિઃશંકપણે દંડનીય, કંપનીની મિલકત પુનઃપ્રાપ્ત કરવા માટે સારાંશ પ્રક્રિયા પૂરી પાડવાના ઉદ્દેશ્યથી વિધાનસભા દ્વારા હેતુપૂર્વક ઘડવામાં આવી છે (એ) જ્યાં કંપનીનો કોઈ અધિકારી અથવા કર્મચારી ખોટી રીતે કંપનીની મિલકતનો કબજો મેળવે છે, અથવા (બી) જ્યાં તેના નોકરી દરમિયાન આવી કોઈપણ મિલકતનો કબજો મેળવ્યા પછી, તેની નોકરી સમાપ્ત થયા પછી ખોટી રીતે તેનો કબજો અટકાવી લે છે.કાયદાના ઉદ્દેશ્ય અને હેતુને આગળ વધારવા માટે જોગવાઈ પર વ્યાપક અને ઉદાર રચના મૂકવાની અદાલતની ફરજ છે જે દુષ્કર્મને દબાવી દેશે અને ઉપાયને આગળ ધપાવશે."

૭. અદાલતે આગળ અવલોકન કર્યું કે માત્ર વર્તમાન અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓ જ કંપનીની કોઈપણ મિલકતનો કબજો મેળવી શકે છે અને આવા અધિકારી અથવા કર્મચારી માટે તેમની નોકરી સમાપ્ત થયા પછી આવી કોઈપણ મિલકતનો કબજો ખોટી રીતે છીનવી લેવો શક્ય છે.તેથી, કલમ (એ) નું કાર્ય મુખ્યત્વે વર્તમાન અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓનો ઉદ્દેશ કરે છે, પરંતુ તે એવા અધિકારી અથવા કર્મચારીને તેના ક્ષેત્રમાં લેવાનું છે જેણે પોતાની નોકરી દરમિયાન આવી કોઈપણ મિલકતનો ખોટી

રીતે કબજો મેળવ્યો હોય પરંતુ પોતાની નોકરી સમાપ્ત થયા પછી તેને ખોટી રીતે કબજો રાખે છે. વધુમાં એવું પણ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે કલમ ૬૩૦ સ્પષ્ટપણે ગુનો બનાવે છે જો કંપનીનો કોઈ અધિકારી અથવા કર્મચારી, જેને તેના નોકરી દરમિયાન કંપનીની કોઈપણ મિલકતનો ઉપયોગ કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવી હતી, તે તેની નોકરી સમાપ્તિ પછી તેને ખોટી રીતે જાળવી રાખે છે અથવા કબજો કરે છે અને તે નોકરી સમાપ્તિ પછી કંપનીની મિલકતને ખોટી રીતે કબજો રાખવા સમાન છે, જે કાયદાની કલમ ૬૩૦(૧)(બી) હેઠળ ગુનો છે.

૮. ત્યારબાદ તરત જ આ જ પ્રશ્ન અમૃત લાઈ યુમ વિરુદ્ધ દેવપ્રસાદ દત્તા રોય, [૧૯૮૮] ૨ એસ. સી. સી. ૨૬૯ કેસમાં આ અદાલતની ત્રણ ન્યાયાધીશોની બેન્ચ સમક્ષ વિચારણા માટે આવ્યો હતો, જેમાં પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવ્યો કે નોકરી સમાપ્ત થયા પછી આવી મિલકત, એટલે કે કંપનીની મિલકતનો ખોટી રીતે કબજો રાખવો, જે કાયદાની કલમ ૬૩૦(૧)(બી) હેઠળ ગુનો છે. વધુમાં એવું પણ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે બલદેવ કૃષ્ણ સાહીના કેસમાં (ઉપરોક્ત) કલમ પર મૂકવામાં આવેલ રચના એકમાત્ર શક્ય રચના છે અને કાયદાની કલમ ૬૩૦ ની પેટા-કલમ (૧) માં દેખાતા "અધિકારી અથવા કર્મચારી" શબ્દને

પ્રતિબંધિત અર્થ આપવા માટે કોઈ વોરંટ નથી, જેનો અર્થ ફક્ત હાલના અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓ છે, અને જેમની નોકરી સમાપ્ત કરવામાં આવી છે તે નહીં. આ બાબત પર ફરીથી અતુલ માથુર વિરુદ્ધ અતુલ કાલરા અને અન્ય, [૧૯૮૯] ૪ એસ.સી.સી. ૫૧૪ માં વિચારણા કરવામાં આવી હતી, અને એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે કલમ ૬૩૦ લાગુ કરવાનો હેતુ કંપનીને ઝડપી રાહત પૂરી પાડવાનો છે જ્યારે તેની મિલકત કોઈ કર્મચારી અથવા ભૂતપૂર્વ કર્મચારી દ્વારા ખોટી રીતે મેળવવામાં આવે છે અથવા ખોટી રીતે કબ્જે રાખવામાં આવે છે અને બલદેવ કૃષ્ણ સાહીના કેસ ઉપરોક્ત અને અમૃત લાઈ ચૂમના કેસમાં (ઉપરોક્ત) લેવામાં આવેલ અભિપ્રાય કે "કંપનીના અધિકારી અથવા કર્મચારી" શબ્દ ફક્ત વર્તમાનના અધિકારીઓ અથવા કર્મચારીઓને જ નહીં પરંતુ ભૂતકાળના અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓને પણ લાગુ પડે છે, જો આવા અધિકારી અથવા કર્મચારી કાં તો (એ) ખોટી રીતે કોઈપણ મિલકતનો કબજો મેળવે છે; અથવા (બી) પોતાની રોજગાર દરમિયાન આવી મિલકતનો કબજો મેળવ્યા પછી પોતાની રોજગાર સમાપ્ત થયા પછી ખોટી રીતે તેને કબ્જે રાખે છે.

૯. ગોકાક પટેલ વોલ્કાર્ટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ દુનંદ્યા ગુરુસિદ્ધેયા હિરિમથ અને અન્યો, [૧૯૯૧] ૨ એસ. સી. સી. ૧૪૧ માં,
બલદેવ કૃષ્ણ સાહી (ઉપરોક્ત) અને અમૃત લાઈ ચુમ (ઉપરોક્ત)
અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦
વર્તમાન અને ભૂતકાળના અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓ બંનેને
તેના દાયરામાં સમાવી લે છે અને "ખોટી રીતે મિલકતને
અટકાવવી" શબ્દોને ધ્યાનમાં રાખીને અવલોકન કર્યું હતું કે જ્યાં
સુધી આ રીતે મેળવેલી અથવા કબજે કરેલ મિલકત કંપનીને
સોંપવામાં ન આવે અથવા પરત કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી ગુનો
ચાલુ રહે છે. અહેવાલના ફકરા ૨૬ ના સંબંધિત ભાગનું અહીં
પુનઃઉત્પાદન કરવું ઉપયોગી થશે.

".....અમારો મત છે કે આ કલમ હેઠળનો ગુનો એવો નથી કે જે
કાયમ માટે એકવાર પૂર્ણ થઈ ગયો હોય તેવું કહી શકાય. કંપનીની
મિલકતને ખોટી રીતે રોકવી અથવા ખોટી રીતે કબજે મેળવવો
અને ખોટી રીતે ઉપયોગ કરવો, જે કંપનીના લેખોમાં વ્યક્ત અથવા
નિર્દેશિત હેતુઓ સિવાયના હેતુઓ માટે છે અને કંપની અધિનિયમ
દ્વારા અધિકૃત છે, તેને એક જ કૃત્ય અથવા હકીકત દ્વારા સમાપ્ત
કરી શકાતું નથી પરંતુ ગુનેગારના કબજામાં રહેલી મિલકત
સોંપવામાં ન આવે અથવા પરત ન કરવામાં આવે ત્યાં સુધી તે

સમયગાળા માટે ટકી રહેશેઆ એક ગુનો છે જે ઘણા સમય પછી કરવામાં આવે છે અને ગુનાનું છેલ્લું કૃત્ય મર્યાદાના સમયગાળાની શરૂઆતને નિયંત્રિત કરશે અને તેના પર આરોપ લગાવવાની જરૂર છે.આ ગુનામાં એકલ વિચાર, સોંપણી અથવા પરત કરવાનો ઈનકાર કરવાના હેતુથી ઉદ્ભવતા આચરણનો સમાવેશ થાય છે જેને એક જ આવેગ ગણી શકાય.અન્ય દ્રષ્ટિકોણથી જોવામાં આવે તો, તેમાં કૃત્યોની સતત શ્રેણીનો સમાવેશ થાય છે જે મિલકત સોંપણી અથવા પરત કરવાનો ઈનકાર કરવા પર સમાપ્તિના સમયગાળા પછી ટકી રહે છે.તે તાત્કાલિક ગુનો નથી અને તેની મર્યાદા ફોજદારી કાયદાની સમાપ્તિ સાથે શરૂ થાય છે જે મિલકતની સોંપણી અથવા પરત કરવાની સાથે છે.જ્યાં સુધી ખોટો કબજો, ખોટી રીતે રોકી રાખવાની અથવા ખોટી અરજી રદ ન થાય અથવા તેનો અંત ન આવે ત્યાં સુધી તે પુનરાવર્તિત અથવા ચાલુ રહેતો ગુનો રહેશે.જ્યાં સુધી ખોટી રીતે મેળવેલી અથવા ખોટી રીતે રોકવામાં આવેલી અથવા જાણીજોઈને ખોટી રીતે લાગુ કરવામાં આવેલી મિલકત કંપનીને સોંપવામાં ન આવે અથવા પરત કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી ગુનો ચાલુ રહે છે.આમ કરવામાં નિષ્ફળતા માટે પેટા-કલમ (૨) હેઠળ સજા સૂચવે છે.

૮.૪ આમ, સર્વોચ્ચ અદાલતે ‘અભિલાષ વિનોદકુમાર જૈન વિરુદ્ધ કોક્સ એન્ડ કિંગ્સ (ઇન્ડિયા) લિમિટેડ’, (૧૯૯૫) ૩ એસસીસી ૭૩૨ માં આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો, જેથી એવું માનવામાં આવે કે આ કાયદાનો ઉદ્દેશ્ય કંપનીની મિલકતની પુનઃપ્રાપ્તિ છે.વધુમાં, તેણે એવું માન્યું હતું કે કર્મચારીના પરિવારના અન્ય સભ્યો અથવા કંપનીના અધિકારી, જે પરિવાર સાથે જોડાયેલા ન હોય, જેઓ આવા કર્મચારી દ્વારા કબજામાં આવ્યા હોય, તેઓ કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ હેઠળ આવરી લેવામાં આવશે નહીં, આવા દષ્ટિકોણ કાયદા હેઠળ ઉપલબ્ધ કરાયેલ ઝડપી હાથને હરાવી દેશે.ધુમાં, એવું ઠરાવ્યું હતું કે ‘જે.કે. બોમ્બે લિમિટેડ વિરુદ્ધ ભારતી મઠ મિશ્રા અને અન્ય’, [૨૦૦૧] ૨ એસ.સી.સી. ૭૦૦ માં કરવામાં આવેલા કાયદાના નિવેદનમાં એવી અસર જોવા મળી હતી કે ભૂતપૂર્વ અથવા ભૂતપૂર્વ કર્મચારી સાથે રહેતા કાનૂની વારસદારો અને પરિવારના સભ્યો પર કાર્યવાહી બંધારણની કલમ ૧૪ અથવા કલમ ૧૯નું ઉલ્લંઘન કરશે.જો, કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ ની જોગવાઈઓનો ઉદ્દેશ 'કર્મચારી અથવા તેના દ્વારા દાવો કરનાર કોઈપણ' શબ્દને આપવામાં આવેલા વ્યાપક અર્થને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે તો તે જોગવાઈના ઉદ્દેશ્ય સાથે અસંબંધિત રહેશે નહીં અને તે ગેરબંધારણીય બનવાનું દૂર સુધી નક્કી થશે નહીં.

૮.૫ ત્યારબાદ, ‘લલિતા જલન અને અન્ય વિરુદ્ધ બોમ્બે ગેસ કંપની લિમિટેડ અને અન્ય’ (ઉપરોક્ત) માં આપેલા નિર્ણયને ‘ગોપીકા ચંદ્રભૂષણ

સરન અને અન્ય વિરુદ્ધ એક્સએલઓ ઇન્ડિયા લિમિટેડ અને અન્ય', (૨૦૦૯) ૩ એસસીસી ૩૪૨ ના કિસ્સામાં અનુસરવામાં આવે છે, જ્યાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે પુનરાવર્તન કર્યો કે કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ તેના કાર્યક્ષેત્રમાં ફક્ત કંપનીના કર્મચારીઓ અને અધિકારીઓને જ નહીં, પરંતુ તેના ભૂતપૂર્વ કર્મચારીઓ અથવા અધિકારીઓ, મૃત કર્મચારીના વારસદારો એવા કર્મચારી અથવા અધિકારી હેઠળ કંપનીની મિલકતમાં કબજાનો અધિકાર દાવો કરનાર કોઈપણ વ્યક્તિને પણ આવરી લે છે, જેઓ કંપનીની મિલકતના કબજામાં છે અને જેમણે કંપનીમાં નોકરી દરમિયાન તે કર્મચારી / અધિકારીના પરિવારના સભ્યો હોવાના કારણે કંપનીની મિલકતમાં કબજાનો અધિકાર મેળવ્યો છે, અને તેથી, કંપનીની મિલકત પર કબજો કરવાનો કોઈ સ્વતંત્ર અથવા વ્યક્તિગત અધિકાર ધરાવતો નથી.

૮.૬ સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષના કેસમાં, કંપનીએ તેના કર્મચારી, ચંદ્રભૂષણ, જે અપીલકર્તાઓના પુરોગામી હિત ધરાવતા હતા, તેઓને કંપનીના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર તરીકે તેમની ક્ષમતામાં દાવો પરિસર ફાળવ્યો હતો. અપીલકર્તાઓનો કંપની સાથે કોઈ સીધો સંબંધ નહોતો અને અપીલકર્તાના નામ મૂળ ફાળવણીકાર, એટલે કે ચંદ્રભૂષણ, જેનું અવસાન થયું હતું, દ્વારા દાવાની જગ્યાનો કબજો મેળવ્યો હતો. આ સંજોગોમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું અને અવલોકન કર્યું કે કંપનીને કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ ની જોગવાઈઓનો ઉપયોગ કરવાનો હક્ક છે જેથી અપીલકર્તાઓ દ્વારા ખોટી રીતે

રોકવામાં આવેલી તેની મિલકતને પુનઃપ્રાપ્ત કરી શકાય.સંબંધિત અવલોકનો આ રીતે વાંચે છે:

“૧૯. ફરરા ૧૪ માં આ અદાલતે કલમ ૬૩૦ નો અવકાશ અને મર્યાદા વધુ નિર્ધારિત કરી: (અભિલાષ_પિનોદકુમાર જૈન કેસ, એસ.સી.સી. પૃષ્ઠ ૭૩૯-૪૦, ફરરો ૧૪)

૧૪. આમ, અનિવાર્યપણે એવું બને છે કે ક્ષમતા, કબજાનો અધિકાર અને વ્યવસાયનો સમયગાળો એ બધી સુવિધાઓ રોજગાર સાથે અભિન્ન રીતે સંકલિત છે, અને રોજગાર સમાપ્ત થતાં ક્ષમતા અને તેને અનુરૂપ અધિકારો ખતમ થઈ જાય છે અને ફાળવવામાં આવેલી મિલકત કંપનીને પાછી સોંપવાની જવાબદારી ઊભી થાય છે.જ્યાં કંપનીની મિલકત કર્મચારી, ભૂતપૂર્વ કર્મચારી અથવા તેમના હેઠળ દાવો કરનાર કોઈપણ વ્યક્તિ દ્વારા રોકી રાખવામાં આવે છે, ત્યાં જાળવી રાખેલ કબજો કંપનીની મિલકતને ખોટી રીતે રોકી રાખવા સમાન ગણાશે જે કાયદાની કલમ ૬૩૦ હેઠળ કાર્યવાહી કરી શકાય છે. અપીલકર્તાઓ માટેના વિદ્વાન વકીલની દલીલ કે કાયદાની કલમ ૬૩૦ ની જોગવાઈઓ દંડનીય સ્વભાવની હોવાથી તેનું કડક

અર્થઘટન થવું જોઈએ અને, જે પક્ષકારોને કાયદાની કલમ ૬૩૦(૧) માં વિધાનસભા દ્વારા સ્પષ્ટપણે સમાવિષ્ટ કરવામાં આવ્યા નથી, તેઓ કોઈપણ અર્થઘટનાત્મક વિસ્તરણ દ્વારા ઉપરોક્ત જોગવાઈમાં સમાવી શકાતા નથી, તે પરિસ્થિતિને અવગણે છે કે એક કાલ્પનિક ધારણા દ્વારા, ભૂતપૂર્વ કર્મચારી અથવા અધિકારીના કાનૂની પ્રતિનિધિઓ અથવા વારસદારો, કંપનીની મિલકત પર કબજો કરીને, ફક્ત કર્મચારી અથવા અધિકારીના વ્યક્તિત્વ અને દરજ્જાનો આનંદ માણતા રહેશેબલદેવ કૃષ્ણ સાહી કેસ (૧૯૮૭) ૪ એસ.સી.સી. ૩૬૧ માં પણ કાયદાની કલમ ૬૩૦ ની જોગવાઈઓને ભૂતપૂર્વ કર્મચારી અથવા ભૂતપૂર્વ અધિકારી સુધી લંબાવવાનો વિરોધ કરતી વખતે અને તેને નકારી કાઢતી વખતે, આ કોર્ટે અભિપ્રાય આપ્યો:(એસ. સી. સી. પૃષ્ઠ. ૩૬૫-૬૬)

“૬ અરજદાર માટે વિદ્વાન વકીલની પ્રથમ અને અગ્રણી દલીલ એ છે કે કાયદાની કલમ ૬૩૦ માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈ દંડની જોગવાઈ છે અને તેથી તે કડક રચનાને આધિન હોવી જોઈએ અને અને તેમાં હેતુ માટે કોઈ અવકાશ નથી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સાચી રચના પર, કલમનો અવકાશ અને અસર કંપનીની એવી મિલકત સુધી મર્યાદિત હતી જે કંપનીના અધિકારી

અથવા કર્મચારી દ્વારા ખોટી રીતે મેળવવામાં આવી હતી. આ દલીલ માટે પેટા-કલમ (૧) ના ખંડ (બી) માં 'આવી કોઈ મિલકત' શબ્દો પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો કે ખંડ (બી) પોતે જ સ્થાયી નથી પરંતુ ખંડ (બી) (એસ. આઈ. સી.) સાથે જોડાયેલ છે અને તેથી બંને કલમો (એ) અને (બી) ને એકસાથે વાંચવી આવશ્યક છે. મૂળમાં, આ રજૂઆત એ છે કે અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ ના પેટા-કલમ (૧) મુજબ, કંપનીના કોઈ પણ અધિકારી અથવા કર્મચારી કંપનીની એવી સંપત્તિનો કાયદેસર કબજો ખોટા રીતે રાખે છે, તો તે ગુનો બને છે. બીજું, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે વિધાનસભા ક્યારેય કોઈ કંપનીના ભૂતકાળના અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓને કાયદાની કલમ ૬૩૦ ની મર્યાદામાં સામેલ કરવાનો ઇરાદો ધરાવતી નથી, જે કંપનીના અધિકારી અથવા કર્મચારી સામે ખોટી રીતે કંપનીની મિલકતને રોકવા બદલ કાર્યવાહી કરવાની જોગવાઈ કરે છે, કારણ કે તેણે કલમ ૫૩૮ અને ૫૪૫ માં વિવિધ ભાષાઓનો ઉપયોગ કર્યો છે, જેનો તે હેતુ હતો. ૫૩૮ અને ૫૪૫. વિદ્વાન વકીલની સમગ્ર દલીલ અમૃતલાલ ચુમ કેસમાં કલકત્તા ઉચ્ચ ન્યાયાલયના ચુકાદા પર આધારિત છે [(૧૯૮૭) ૬૧ કોમ્પ કેસ ૨૧૧ (કેલ)]. અમને ડર છે, કાયદાની કલમ ૬૩૦ ની પેટા-કલમ (૧) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈ પર કલકત્તા હાઈકોર્ટ દ્વારા મૂકવામાં આવેલી સાંકડી રચનાને સ્વીકારવાનું અમને મુશ્કેલ

લાગે છે, જે તે જ હેતુ અને ઉદ્દેશને હરાવે છે જેની સાથે તેને રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો.

અમે ઉપરોક્ત ઢ્રષ્ટિકોણ સાથે આદરપૂર્વક રીતે સંમત છીએ અને અમારો અભિપ્રાય છે કે કાનૂની પ્રતિનિધિઓ અથવા મૃત કર્મચારી અથવા અધિકારીના વારસદારો કાયદાની કલમ ૬૩૦ ની મર્યાદામાં આવશે. જોગવાઈઓને પ્રતિબંધાત્મક અર્થઘટન આપીને તેમને બાકાત રાખવા_એ જોગવાઈના ઉદ્દેશ્યને નિષ્ફળ બનાવશે જે કંપનીની મિલકતને ખોટી રીતે અટકાવવાને ગુનો જાહેર કરે છે. કર્મચારી અથવા અધિકારી અથવા ભૂતપૂર્વ કર્મચારી અથવા ભૂતપૂર્વ અધિકારી અથવા મૃત કર્મચારીના વારસદારો અથવા અધિકારી અથવા એવા કર્મચારી અથવા અધિકારી હેઠળ તેમના કબજાના અધિકારનો દાવો કરનાર કોઈપણ વ્યક્તિ દ્વારા ખોટી રીતે રોકવામાં આવે છે કે કેમ તે કોઈ બાબત નથી. એ વાતને અવગણી શકાય નહીં કે મિલકતના કાયદેસર વારસદારો અથવા પ્રતિનિધિઓએ કંપનીની મિલકતમાં કબજો કરવાનો અધિકાર પ્રાપ્ત કર્યો હતો, અધિકારી અથવા કર્મચારીની નોકરી દરમિયાન કર્મચારી અથવા અધિકારીના પરિવારના સભ્યો હોવાના કારણે અને કોઈ સ્વતંત્ર રીતે નહીં. તેથી, તેઓ ફક્ત કર્મચારી અથવા અધિકારી પાસેથી જ પોતાનો હક્ક અને અધિકાર મેળવે છે અને

કંપનીની મિલકત પર કબજો કરવાનો તેમને કોઈ સ્વતંત્ર કે વ્યક્તિગત અધિકાર નથી. એકવાર કર્મચારી અથવા અધિકારીનો મિલકતનો કબજો જાળવી રાખવાનો અધિકાર, સેવાઓની સમાપ્તિ, નિવૃત્તિ, રાજીનામું અથવા મૃત્યુના કારણે નાબૂદ થઈ જાય પછી, તેઓ (વ્યવસાયમાં રહેલી વ્યક્તિઓ) મિલકતને કંપનીને પરત કરવાની જવાબદારી હેઠળ હોય છે અને આમ કરવામાં નિષ્ફળતા પર, તેઓ મિલકતનો કબજો પુનઃપ્રાપ્ત કરવા માટે કાયદાની કલમ ૬૩૦ હેઠળ વ્યવહાર કરવા માટે પોતાને જવાબદાર બનાવે છે.

૨૦. લલિતા જાલાન (ઉપરોક્ત) માં બીજી મોટી બેન્ચ દ્વારા અભિલાષ વિનોદકુમાર જૈન (ઉપરોક્ત) ના ગુણોત્તરનો પુનરાવર્તિત કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં તેણે કલમ ૬૩૦ ના મુખ્ય ઘટકો ફક્ત ૬ અને ૭ માં મૂક્યા હતા, તે અહીં નીચે મુજબ છે:

"૬. જે પ્રશ્ન પર વિચાર કરવાની જરૂર છે તે એ છે કે શું અપીલકર્તાઓએ શ્રી એન.કે. જાલાનના મૃત્યુ પછી ફ્લેટ ખાલી ન કર્યો હોવાથી, જેમને કંપનીના ડિરેક્ટર તરીકે તેમની ક્ષમતામાં ફાળવવામાં આવ્યો હતો, તેઓ કાયદાની કલમ ૬૩૦ના મર્યાદામાં

આવે છે. આ કલમનો મુખ્ય હેતુ કંપનીની મિલકતને ખોટી રીતે રોકાણ અથવા કાયદા દ્વારા અધિકૃત અને કલમોમાં વ્યક્ત અથવા નિર્દેશિત હેતુઓ સિવાયના હેતુઓ માટે જાણી જોઈને તેનો ઉપયોગ કરવાનો છે. "રોકાણ" શબ્દનો શબ્દકોશ અર્થ એ છે રોકી રાખવું અથવા મંજૂરી આપવાનો ઇનકાર કરવાનો છે. પચાવી પડવું અથવા રોકી રાખવું એ કોઈ અલગ કાર્ય નથી પરંતુ તે એક સતત પ્રક્રિયા છે જેના દ્વારા મિલકત કંપનીને પરત કરવામાં આવતી નથી અથવા પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવતી નથી અને કંપની તેના કબજામાંથી વંચિત રહે છે. જો કંપનીનો અધિકારી અથવા કર્મચારી એવું કોઈ કાર્ય કરે કે જેના દ્વારા તેને આપવામાં આવેલી મિલકત ખોટી રીતે રોકવામાં આવે અને કંપનીને પરત કરવામાં ન આવે, તો તે સ્પષ્ટપણે કાયદાની કલમ ૬૩૦ ના અર્થમાં ગુનો ગણાશે. આ કલમ લાગુ કરવાનો ઉદ્દેશ એ છે કે કંપનીની મિલકત જાળવી રાખવામાં આવે અને તેનો ઉપયોગ કંપનીના સંગઠનના લેખોમાં વ્યક્ત અથવા નિર્દેશિત અથવા કાયદાની જોગવાઈઓ દ્વારા અધિકૃત હેતુઓ સિવાય અન્ય હેતુઓ માટે થતો નથી. કાયદાની કલમ ૬૩૦ના શાબ્દિક અર્થઘટન પર, જે વ્યક્તિ કંપનીના અધિકારી અથવા કર્મચારી બનવાનું બંધ કરી દે છે, તેના દ્વારા કંપનીની મિલકતને ખોટી રીતે અટકાવવી એ જોગવાઈના દાયરામાં ન આવી શકે કારણ કે તે હવે કંપનીના અધિકારી અથવા કર્મચારી

નથી.બલદેવ કૃષ્ણ સાહી વિરુદ્ધ શિપિંગ કોર્પોરેશન ઓફ ઈન્ડિયા લિમિટેડ (૧૯૮૭) જ એસ.સી.સી. ૩૬૧ માં કોર્ટને આ પ્રશ્ન પર વિચાર કરવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું કે શું કલમ ૬૩૦ ની પેટા-કલમ (૧) માં અસ્તિત્વમાં રહેલા "અધિકારી અથવા કર્મચારી" શબ્દોનો અર્થ ફક્ત કંપનીના વર્તમાન અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓ જ નહીં પરંતુ કંપનીના ભૂતકાળના અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓનો પણ સમાવેશ થાય છે. એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે કલમ ૬૩૦ની પેટા-કલમ (૧) પર સાંકડી રચના ન મૂકવી જોઈએ, જે તે જ હેતુ અને ઉદ્દેશને નિષ્ફળ બનાવશે જેની સાથે તેને રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ તેનો અર્થ એવો થવો જોઈએ કે જેથી તેને અસરકારક અને કાર્યક્ષમ બનાવી શકાય.અદાલતે અહેવાલના ફક્ત ૭ હેઠળ ચુકાદો આપ્યો: (એસ. સી. સી. પૃષ્ઠ ૩૬૬)

"૭. કલમ ૬૩૦ માં સમાવિષ્ટ લાભદાયી જોગવાઈ, નિઃશંકપણે દંડનીય, કંપનીની મિલકતને પુનઃપ્રાપ્ત કરવા માટે સંક્ષિપ્ત પ્રક્રિયા પૂરી પાડવાના ઉદ્દેશ્યથી વિધાનસભા દ્વારા હેતુપૂર્વક ઘડવામાં આવી છે (અ) જ્યાં કંપનીનો કોઈ અધિકારી અથવા કર્મચારી ખોટી રીતે કંપનીની મિલકતનો કબજો મેળવે છે, અથવા (બ) જ્યાં તેની નોકરી દરમિયાન આવી કોઈપણ

મિલકતનો કબજો મેળવ્યા પછી, તેની નોકરી સમાપ્ત થયા પછી ખોટી રીતે તેનો કબજો અટકાવી લે છે.તે અદાલતની ફરજ છે કે તે કાયદાના ઉદ્દેશ અને હેતુને આગળ વધારવાની જોગવાઈ પર વ્યાપક અને ઉદાર રચના કરે જે તોફાનને દબાવશે અને ઉપાયને આગળ વધારશે.

૭. અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે માત્ર વર્તમાન અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓ જ કંપનીની કોઈપણ મિલકતનો કબજો મેળવી શકે છે અને આવા અધિકારી અથવા કર્મચારી માટે તેની નોકરીની સમાપ્તિ પછી આવી કોઈપણ મિલકતનો કબજો ખોટી રીતે છીનવી લેવાનું શક્ય છે.તેથી, જોકે કલમ (એ) નું કાર્ય મુખ્યત્વે વર્તમાન અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓનો ઉદ્દેશ કરે છે, તે એવા અધિકારી અથવા કર્મચારીને પણ મર્યાદામાં લે છે જેણે પોતાની નોકરી દરમિયાન આવી કોઈપણ મિલકતનો ખોટી રીતે કબજો મેળવ્યો હોય, તથા પોતાની નોકરી સમાપ્ત થયા પછી તેને ખોટી રીતે અટકાવી રાખે છે.વધુમાં એવું પણ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે કલમ ૬૩૦ સ્પષ્ટપણે તેને ગુનો બનાવે છે જો કંપનીનો કોઈ અધિકારી કે કર્મચારી, જેને તેની નોકરી દરમિયાન કંપનીની કોઈપણ મિલકતનો ઉપયોગ કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવી હતી, તે તેની નોકરી સમાપ્તિ પછી ખોટી રીતે તેને જાળવી રાખે છે

અથવા કબજો કરે છે અને તે નોકરી સમાપ્તિ પછી કંપનીની મિલકતને ખોટી રીતે અટકવી રાખવા સમાન છે, જે કાયદાની કલમ ૬૩૦(૧)(બી) હેઠળ ગુનો છે.

૨૧. આ અદાલતે ફકરા ૨૨ અને ૨૩ માં નીચે મુજબ જણાવ્યું છે:

"૨૨. જે કે (બોમ્બે) લિમિટેડ (૨૦૦૧) ૨ એસ.સી.સી. ૭૦૦ માં વ્યક્ત કરવામાં આવેલો મત અભિલાષ વિનોદકુમાર જૈન (૧૯૯૫) ૩ એસ.સી.સી. ૭૩૨ માં વ્યક્ત કરવામાં આવેલા મતની વિરુદ્ધ છે જેમાં સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું છે કે કાયદાની કલમ ૬૩૦ નો ઉદ્દેશ્ય કંપનીની મિલકત પરત મેળવવાનો છે જ્યાં કર્મચારી, વર્તમાન અથવા ભૂતપૂર્વ, અથવા મૃત કર્મચારી અથવા અધિકારીના વારસદારો અથવા આવા કર્મચારી અથવા અધિકારી દ્વારા કબજો મેળવવાનો દાવો કરનાર કોઈપણ વ્યક્તિ દ્વારા મિલકતનો ખોટો કબજો કરવામાં આવે છે.

અમિલાષ વિનોદકુમાર જૈન (૧૯૯૫) ૩ એસ. સી. સી. ૭૩૨ માં વ્યક્ત કરેલો મત સ્પષ્ટપણે આ કાયદાના ઉદ્દેશને સમર્થન આપે છે, જે કંપનીની મિલકતનો કબજો પરત મેળવવાની અસર ધરાવે છે.જો એવું માનવામાં આવે કે કર્મચારી અથવા અધિકારીના પરિવારના અન્ય સભ્યો અથવા પરિવાર સાથે સંકળાયેલ ન હોય તેવી કોઈપણ વ્યક્તિ જેને આવા કર્મચારી દ્વારા કબજો મેળવ્યો હોય તે કાયદાની કલમ ૬૩૦ હેઠળ આવરી લેવામાં આવશે નહીં, તો આવા મતથી તેમાં પૂરા પાડવામાં આવેલા ઝડપી અને તાત્કાલિક ઉપાયને નિષ્ફળતા મળશે.આ મત સામે મૂળભૂત વાંધો એ છે કે કાયદાની કલમ ૬૩૦ માં સમાવિષ્ટ ઉપરોક્ત જોગવાઈ દંડનીય છે અને તેનું કડક અર્થઘટન થવું જોઈએ અને તેથી વપરાયેલા વાસ્તવિક શબ્દોનો કોઈ વ્યાપક અથવા આપવો જોઈએ નહીં.આ પ્રકારની જોગવાઈ મિલકતની પુનઃપ્રાપ્તિના હેતુ માટે છે અને જો, માંગ અથવા અદાલતના અનુગામી આદેશ છતાં, મિલકતનો કબજો કંપનીને પરત કરવામાં ન આવે, તો દંડ લાદવાનો પ્રશ્ન ઊભો થશે.દિવાની કાર્યરીતિ સંહિતા હેઠળ પણ સમાન જોગવાઈઓ ઉપલબ્ધ છેનાણાંની વસૂલાત માટેના હુકમનામું અથવા મનાઈ હુકમના અમલમાં ચુકાદો દેવાદારને જેલમાં મોકલી શકે છે.આવી જોગવાઈ પોતે જ દિવાની કાર્યવાહીને ફોજદારી કાર્યવાહીમાં રૂપાંતરિત કરશે નહીં.ઉપરોક્ત જોગવાઈ

ગુનાહિત પ્રકૃતિની છે એમ ધારી લીધા પછી પણ, કબજાની વસૂલાતની માંગનું પાલન ન કરવાના કિસ્સામાં અથવા તેના આધારે કરવામાં આવેલા આદેશને અનુસરીને દંડ ફટકારવામાં આવશે.કોઈ કર્મચારી અથવા તેના દ્વારા આવી મિલકતનો દાવો કરનાર કોઈપણ વ્યક્તિ દ્વારા મિલકતનો કબજો ગેરકાયદેસર છે અને જેલની સજા ભોગવવાની અથવા દંડ ભરવાની પીડા પર તેની વસૂલાતને ગેરવાજબી, અતાર્કિક અથવા અન્યાયી કહી શકાય નહીં જેથી બંધારણની કલમ ૨૧ ની કઠોરતાને આકર્ષિત કરી શકાય.જો કાયદાની કલમ ૬૩૦ની જોગવાઈનો ઉદ્દેશ ધ્યાનમાં રાખવામાં આવે, તો "કર્મચારી અથવા તેના દ્વારા દાવો કરનાર કોઈપણ વ્યક્તિ" અભિવ્યક્તિને આપવામાં આવેલ વિસ્તૃત અર્થ જોગવાઈના ઉદ્દેશ્ય સાથે અસંબંધિત રહેશે નહીં અને અને તે ગેરબંધારણીય બનવાનું દૂર સુધી શક્ય બનશે નહીં.તેથી, જે. કે. (બોમ્બે) લિમિટેડ (૨૦૦૧) ૨ એસ. સી. સી. ૭૦૦માં વ્યક્ત કરવામાં આવેલો મત અમારા મતે સાચો નથી અને અભિલાષ વિનોદકુમાર જૈન (૧૯૯૫) ૩ એસ. સી. સી. ૭૩૨માં વ્યક્ત કરવામાં આવેલો મત વાજબી_છે અને કાયદાની કલમ ૬૩૦ની જોગવાઈનું અર્થઘટન કરવામાં તેને સ્વીકારવો જોઈએ.

૨૩. જો કોઈ અગાઉના અથવા ભૂતપૂર્વ કર્મચારી પર કાયદાની કલમ ૬૩૦ હેઠળ કાર્યવાહી કરવામાં આવે છે કારણ કે તેણે પરિસર ખાલી કર્યો નથી અને તેની નોકરી સમાપ્ત થયા પછી પણ તે તેના કબજામાં રહે છે, તો સામાન્ય સંજોગોમાં તેની પત્ની અને આશ્રિત બાળકો પર પણ કાર્યવાહી કરવી યોગ્ય ન હોઈ શકે કારણ કે તેઓ તેની સાથે તે જ પરિસરમાં રહેવા માટે બંધાયેલા છે. જ્યાં અગાઉના અથવા ભૂતપૂર્વ કર્મચારી પોતે પરિસરનો કબજો ધરાવતો ન હોય કારણ કે તે મૃત્યુ પામ્યો છે અથવા તે બીજે ક્યાંક રહે છે ત્યાં સ્થિતિ અલગ હશે.આવા કિસ્સાઓમાં જે લોકો કર્મચારીની સ્પષ્ટ અથવા ગર્ભિત સંમતિ સાથે પરિસરનો કબજો મેળવ્યો છે અને પરિસર ખાલી કર્યું નથી તેઓ કંપનીને મિલકતની સોપંછી અટકાવશે અને તેથી, તેઓ કાયદાની કલમ ૬૩૦ હેઠળ કાર્યવાહી માટે જવાબદાર છે. આમાં એવી કોઈપણ વ્યક્તિનો સમાવેશ થશે કે જેને આવી વ્યક્તિઓ દ્વારા મિલકતના કબજામાં સામેલ કરવામાં આવી છે, જેમણે પરિસરનો કબજો જાળવી રાખવાનું ચાલુ રાખ્યું છે કારણ કે આવી વ્યક્તિ કંપનીની મિલકતને અટકાવવા અને ન પહોંચાડવા માટે સમાન રીતે જવાબદાર છે.

૨૨ “.....ક્ષમતા, કબજો મેળવવાનો અધિકાર અને વ્યવસાયનો સમયગાળો એ તમામ લક્ષણો રોજગાર સાથે સંકલિત છે. એકવાર કર્મચારી અથવા અધિકારીનો મિલકતનો કબજો જાળવી રાખવાનો અધિકાર જેમકે સેવાઓની સમાપ્તિ, નિવૃત્તિ, રાજીનામું અથવા મૃત્યુના કારણે નાબૂદ થઈ જાય પછી, તેઓ (વ્યવસાયમાં રહેલા વ્યક્તિઓ) મિલકતને કંપનીને પરત કરવાની જવાબદારી હેઠળ હોય છે અને જો તેઓ આમ કરવામાં નિષ્ફળ જાય, તો તેઓ મિલકતનો કબજો પુનઃપ્રાપ્ત કરવા માટે કાયદાની કલમ ૬૩૦ હેઠળ કાર્યવાહી કરવા માટે જવાબદાર બને છે.

૨૩ ઉપરોક્ત બે કેસોમાં નિર્ધારિત પ્રમાણ સ્પર્ષપણે સ્પષ્ટ કરે છે કે કાયદાની કલમ ૬૩૦ માત્ર કર્મચારી અથવા અધિકારીને જ નહીં, પરંતુ ભૂતપૂર્વ કર્મચારી અથવા ભૂતપૂર્વ અધિકારી અથવા મૃત કર્મચારીના વારસદારો અથવા તેમના હેઠળ મિલકતનો કબજો હોવાનો દાવો કરનાર કોઈપણ વ્યક્તિને પણ તેના દાયરામાં આવરી લેશે.

મિલકતના કાયદેસર વારસદારો અથવા પ્રતિનિધિઓ કંપનીની મિલકતમાં કબજો કરવાનો અધિકાર મેળવે છે, કર્મચારી અથવા અધિકારીના નોકરી દરમિયાન અને કોઈ કર્મચારી અથવા

અધિકારીના પરિવારના સભ્યો હોવાના કારણે સ્વતંત્ર ખાતા પર નહીં.તેથી, તેઓ ફક્ત કર્મચારી અથવા અધિકારી પાસેથી જ પોતાનો હક્ક અને અધિકાર મેળવે છે અને કંપનીની મિલકત પર કબજો કરવાનો તેમને કોઈ સ્વતંત્ર કે વ્યક્તિગત અધિકાર નથી.

૨૪ પ્રસ્તુત મુદ્દો કલમ ૬૩૦ ની પેટા-કલમ (૧) ના કલમ (બી) ના પહેલા ભાગ હેઠળ આવે છે.ફરિયાદીઓના હિતમાં પૂર્વવર્તી શ્રી સી. બી. સરનને પ્રતિવાદી કંપનીના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર તરીકે તેમની ક્ષમતામાં દાવો ફાળવવામાં આવ્યો હતો.અહીં અપીલકર્તાઓનો પ્રતિવાદી કંપની સાથે કોઈ સીધો સંબંધ નહોતો.તે બંનેએ ઉપરોક્ત પરિસરના મૂળ ફાળવણીકાર શ્રી સી. બી. સરન, જે ત્યારથી મૃત્યુ પામ્યા છે, દ્વારા દાવાના પરિસરનો કબજો મેળવ્યો હતો.કંપનીને તેની મિલકતનું સંરક્ષણ કરવાનો અને તેનો ઉપયોગ કંપનીના લેખોમાં વ્યક્ત અથવા નિર્દેશિત હેતુઓ સિવાય અન્ય હેતુઓ માટે ન થાય તે જોવાનો સંપૂર્ણ અધિકાર અને અધિકારક્ષેત્ર છે.

૨૫ અભિલાષ વિનોદકુમાર જૈન (ઉપરોક્ત) અને લલિતા જાલાન (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણયોના પ્રમાણને કાળજીપૂર્વક વાંચીને, તે સ્પષ્ટપણે સ્પષ્ટ થાય છે કે તે વર્તમાન કેસની

હકીકતોને સંપૂર્ણપણે લાગુ પડે છે.જ્યારે મૂળ ફાળવણીકારના કાનૂની પ્રતિનિધિઓ ખોટી રીતે મિલકત રોકી રાખે છે, ત્યારે કંપની કાયદાની કલમ ૬૩૦ ની જોગવાઈઓનો લાગુ કરવા માટે હકદાર છે જેથી ખોટી રીતે રોકવામાં આવેલી મિલકતને પુનઃપ્રાપ્ત કરી શકાય.ઉપરોક્ત ટાંકવામાં આવેલા નિર્ણયોએ એ પણ નિર્ધારિત કર્યું છે કે

"જે લોકોએ કર્મચારીની સ્પષ્ટ અથવા ગર્ભિત સંમતિ સાથે પરિસરનો કબજો મેળવ્યો છે અને પરિસર ખાલી કર્યું નથી, તેઓ કંપનીને મિલકતની સોંપણી અટકાવશે અને તેથી, તેમના પર કાયદાની કલમ ૬૩૦ હેઠળ કાર્યવાહી કરવામાં આવશે જેમ કે આ કિસ્સામાં કરવામાં આવ્યું છે."

૮.૭ અહીં ઉપર ચર્ચા કરાયેલા કાયદા પરથી એ નોંધી શકાય છે કે કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ ની જોગવાઈઓનો ઉદ્દેશ કંપનીની મિલકત પુનઃપ્રાપ્ત કરવાનો છે, જે કર્મચારીના કબજામાં છે/હતી.જો મિલકત ભૂતપૂર્વ કર્મચારી અથવા અધિકારી તેમજ તેમના વારસદારો અથવા આવી મિલકતના કબજામાં રહેલા પ્રતિનિધિઓ પાસેથી વસૂલ કરવામાં ન આવે, જેમણે આવા કર્મચારી અથવા અધિકારી દ્વારા તેમાં રહેવાનો અથવા કબજો જાળવી રાખવાનો અધિકાર મેળવ્યો હોય અને જેમને કબ્જે રાખવાનો કોઈ સ્વતંત્ર અધિકાર ન હોય,

તો કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ હેઠળ કાર્યવાહી તે બધા પર શરૂ કરી શકાય છે

પુરાવાની પ્રશંસા:

૯. આ કેસમાં, કંપનીની મિલકતના કથિત ખોટી રીતે કબ્જે કરવા બદલ, અપીલકર્તાએ પ્રતિવાદી નંબર ૧ સામે કાર્યવાહી શરૂ કરી છે. ફરિયાદમાં આપેલી વિગતો પરથી જોઈ શકાય છે, અને તે નિર્વિવાદ રહ્યું છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના પિતા કંપનીમાં ડ્રાઇવર તરીકે ફરજ બજાવતા હતા. કંપનીમાં તેમની નોકરીને કારણે તેમને રહેણાંક ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ ફાળવવામાં આવ્યો હતો.

૯.૧ પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના પિતાનું ૨૪/૦૮/૧૯૭૯ ના રોજ અવસાન થયું, જ્યારે તેઓ સેવામાં હતા, અને તેથી, પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને કંપની દ્વારા ૦૯/૧૨/૧૯૭૯ ના રોજ, એટલે કે તેમના પિતાના મૃત્યુની તારીખથી માત્ર ચાર મહિનાના સમયગાળામાં, રહેમના આધારે નિમણૂક આપવામાં આવી હતી.

૯.૨ અપીલકર્તા-કંપનીનો અભિપ્રાય છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના પિતાને ફાળવવામાં આવેલ રહેણાંક ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪, કંપનીના કર્મચારી તરીકે તેમને ફરીથી ફાળવવામાં આવ્યું હતું અને તેઓ વર્ષ ૨૦૧૧ માં તેમની નિવૃત્તિ સુધી તે જ જગ્યા પર કબજો કરતા રહ્યા.પ્રતિવાદી નંબર ૧ ક્વાર્ટરનો ખાલી અને શાંતિપૂર્ણ કબજો અપીલકર્તા-કંપનીને સોંપવામાં નિષ્ફળ ગયો હોવાથી અને નિવૃત્તિ પછી પણ તેનો કબજો જાળવી રાખ્યો હોવાથી, કંપની દ્વારા તેમને ૨૭/૦૫/૨૦૧૩ ના રોજ એક નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી, જેમાં તેમને કંપનીમાં નોકરી દરમિયાન ફાળવવામાં આવેલ ક્વાર્ટર પરત કરવાની વિનંતી કરવામાં આવી હતી.આમાં પક્ષકારો દ્વારા અને તેમની વચ્ચે થયેલા અગાઉના પત્રવ્યવહારનો સંદર્ભ છે અને એ વાત પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને ૩૦/૦૭/૨૦૦૭ ના રોજ ફરીથી ફાળવવામાં આવેલ ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ પરત કરવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું અને જે તેમણે નિવૃત્તિ સુધી કબજો જાળવી રાખ્યો હતો.૦૬/૦૪/૨૦૧૨ ના રોજ તેમને સંબોધિત એક પત્રમાં ૧૫/૦૪/૨૦૧૨ સુધીમાં ક્વાર્ટર ખાલી કરવાનું કહેવામાં આવ્યું છે.નિર્ધારિત તારીખ સુધીમાં કબજો સોંપવામાં ન આવ્યો હોવાથી, તેમને ઘણી વખત મૌખિક રીતે ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ નો કબજો પાછો આપવા વિનંતી કરવામાં આવી.અપીલકર્તા કંપની દ્વારા જારી કરાયેલી નોટિસ પર કોઈ ધ્યાન આપવામાં ન આવ્યું હોવાથી, અપીલકર્તા કંપનીએ કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ હેઠળ કાર્યવાહી શરૂ કરી. નોંધનીય છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ, ફરિયાદ દાખલ કર્યા પછી અને દલીલ નોંધાયા પછી, પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ ગુનો કબૂલ

કર્ચો ન હતો, અને તેથી, ફરિયાદકર્તા કંપનીએ શ્રી સુનિલ શર્મા, ડેપ્યુટી જનરલ મેનેજર (એચઆર), ધ્રાંગધારાની પૂછપરછ કરી.

૯.૩ તેમના જણાવ્યા અનુસાર, ક્વાર્ટર મેળવવા માટે, પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ વર્ષ ૨૦૦૭ માં અરજી કરી હતી, અને તેથી, અપીલકર્તા-કંપની અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ વચ્ચે ૩૦/૦૭/૨૦૦૭ ના રોજ લાઇસન્સ ડીડ કરવામાં આવ્યો હતો. ૧૭/૦૮/૨૦૧૧ ના રોજ નિવૃત્તિની ઉંમર પ્રાપ્ત કર્યા પછી અને ઘણી વાર નિર્દેશો છતાં, તેમણે ઉપરોક્ત ક્વાર્ટર ખાલી ન કરવાનું પસંદ કર્યું. તેથી, ૨૭/૦૫/૨૦૧૩ ના રોજ કાનૂની નોટિસ જારી કરવામાં આવી. જોકે, આ અંગે કોઈ જવાબ આપવામાં આવ્યો ન હતો.

૯.૪ તેઓની ઊલટપાસમાં, આ સાક્ષી સંમત થયો કે તે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને વ્યક્તિગત રીતે જાણતો ન હતો. કર્મચારીઓ માટે લગભગ ૧૨૦ ક્વાર્ટર્સ અને અધિકારીઓ માટે લગભગ ૬૯ ક્વાર્ટર્સ છે, તેમજ ૧૦ એક્ઝિક્યુટિવ બંગલા પણ છે. અહીં એ નોંધવું મહત્વપૂર્ણ છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ પ્રતિવાદી નંબર ૧ માટે વિદ્વાન વકીલ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલી ઊલટપાસની રેખા એ છે કે ધ્રાંગધ્રા જ્યારે રજવાડું હતું ત્યારે પણ ઘણા મકાનો આવેલા હતા. આ સાક્ષીએ બાંધકામના ઇતિહાસ વિશે કોઈ જાણકારી હોવાનો ઇનકાર કર્યો હતો. તેમને એ પણ ખબર નહોતી કે આ ક્વાર્ટર્સ કયા સર્વે નંબર પર બનાવવામાં આવ્યા હતા. જો કે, તેમણે કંપનીના ક્વાર્ટરની માલિકીને સાબિત

કરવાની ઈચ્છા દર્શાવી હતી.પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા લેવાયેલ બચાવ એ છે કે તેઓ છેલ્લા ઘણા વર્ષોથી ઉપરોક્ત ક્વાર્ટરમાં રહેતા હતા, ભલે તેઓ કંપનીમાં નોકરી ન કરતા હતા.તેમને ક્વાર્ટર ફાળવણીની આખી વાર્તા પાયાવિહોણી છે અને તેમાં કોઈ તથ્ય નથી.આ સાક્ષીએ ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે ક્વાર્ટર્સ અને મકાનોની ફાળવણી માટે, કંપની દ્વારા રજિસ્ટર જાળવવામાં આવી રહ્યા છે.ઉપરોક્ત ક્વાર્ટરની માલિકી અને ફાળવણી અંગેનો રેકૉર્ડ પણ ઉપલબ્ધ છે.અલબત્ત, તેમના દ્વારા કોઈ કરવેરાની રસીદ રજૂ કરવામાં આવી ન હતી.તેમણે એ સૂચનને નકારી કાઢ્યું હતું કે ક્વાર્ટર કંપનીનો નથી, તેમ છતાં ખોટી ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી છે.

૯.૫ આમ, ઊલટતપાસની રેખા પરથી જોઈ શકાય છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ તેના પરિવાર અથવા પોતાના માટે ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ નો આગ્રહ રાખ્યો હતો.તેમણે ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ ની ફાળવણીનો સ્પષ્ટપણે ઇનકાર કર્યો છે અને તે અંગે કંપનીની માલિકી પર પણ પ્રશ્ન ઉઠાવ્યો છે.ઉલટતપાસમાં કોઈ પણ પ્રકારની ગુંચવણભરી વાત નથી, જે સામાન્ય રીતે આરોપી-પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા તેના સાવકા ભાઈના પિતા કંપનીમાં નોકરી કરતા હતા ત્યારથી જ ક્વાર્ટરમાં રહેતા હોવાના સંદર્ભમાં ચોક્કસ બચાવ રજૂ કરવાનો એક માર્ગ છે.એવું પણ પણ નથી કે જ્યારે તેઓ નોકરીમાં હતા ત્યારે પણ તેમણે ક્યારેય ક્વાર્ટર પર કબજો કર્યો ન હતો અને તે તેમના સાવકા ભાઈ

દ્વારા કબજો ચાલુ રાખવામાં આવ્યો હતો, જેમને તેમના પિતા દ્વારા સામેલ કરવામાં આવ્યા હતા.

૯.૬ અપીલકર્તા-કંપની દ્વારા રજૂ કરાયેલ લાઈસન્સ ડીડને ધ્યાનમાં લેવું પણ યોગ્ય રહેશે, જ્યાં લાઈસન્સર ડીસીડબ્લ્યુ છે, એટલે કે અપીલકર્તા-કંપની છે, અને લાઈસન્સધારક પ્રતિવાદી નંબર ૧ છે.આ ૩૦/૦૭/૨૦૦૭ ના રોજ અમલમાં મૂકવામાં આવ્યું અને ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને ફરીથી ફાળવવામાં આવ્યું.આના પર અપીલકર્તા-કંપની માટે અને તેના વતી જનરલ મેનેજર (એચઆર) દ્વારા અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા બીજા પક્ષકાર તરીકે હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા છે.લાઈસન્સ ડીડની વિગતમાં સ્પષ્ટપણે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે તે લાઈસન્સર-કંપનીની માલિકીની છે અને તે લાઈસન્સધારક, એટલે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને આપવામાં આવી છે.તેમાં એવો પણ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ કંપનીના કર્મચારી હોવાથી, ઉપરોક્ત લાઈસન્સ ડીડમાં નિર્ધારિત નિયમો અને શરતો પર અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા સંમતિ મુજબ, તેમને ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ ફાળવવામાં આવે છે.આનાથી પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના પક્ષમાં કોઈ અધિકાર પણ બનતો નથી.વધુમાં, એવું પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે તેનો કોઈપણ ગેરકાયદેસર ઉપયોગ લાઈસન્સરને આવી ફાળવણી રદ કરવાનો અધિકાર આપશે.એ પણ શરતોમાંની એક છે કે એકવાર લાઈસન્સધારક સેવામાંથી રાજીનામું આપે અથવા કોઈ કારણોસર તેની નોકરી સમાપ્ત થઈ જાય, તો આ લાઈસન્સ ડીડ આપમેળે

રદ થઈ જશે અને તે સંદર્ભમાં અલગથી નોટિસ આપવાની જરૂર રહેશે નહીં અને મિલકતનો કબજો તાત્કાલિક કંપનીને સોંપવો પડશે.

૯.૭ કંપની દ્વારા તપાસવામાં આવેલા અન્ય એકમાત્ર સાક્ષી સિનિયર એક્ઝિક્યુટિવ (એચઆર) હતા, જેમણે પણ પ્રથમ સાક્ષી દ્વારા આપવામાં આવેલી વિગતોનો પુનરોચ્ચાર કર્યો.તેમણે તેમની સરતપાસમાં ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને ક્વાર્ટર નંબર ડબલ્યુ-૩૪ કંપનીના કર્મચારી તરીકે તેમની ક્ષમતામાં ફાળવવામાં આવ્યો હતો, અને તેઓ નિવૃત્ત થયા પછી, તેમને વારંવાર તે ખાલી કરવા વિનંતીઓ કરવામાં આવી હતી, પરંતુ તેમણે તેમ ન કરવાનું પસંદ કર્યું.

૯.૮ પોતાની ઊલટતપાસમાં, આ સાક્ષીએ દલીલ કરી હતી કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ કઈ તારીખે સેવાઓમાં જોડાયા હતા. તેમને એ પણ ખબર નહોતી કે જ્યારે પ્રતિવાદી નંબર ૧ સેવામાં જોડાયા ત્યારે કંપની સાથે શું કરાર હતો. તેમના તરફથી તેમની વધુ ઊલટતપાસ કરવામાં આવી ન હતી.

વધુ નિવેદન પર ચર્ચા (કોડની કલમ ૩૧૩):

૯.૯ આ તબક્કે એ નોંધવું મહત્વપૂર્ણ છે કે અપીલકર્તા-કંપનીએ આ બે સાક્ષીઓની તપાસ કર્યા પછી તેના પુરાવા બંધ કરવાનું પસંદ કર્યું. તેથી,

ટ્રાયલ કોર્ટે આ બાબતને સંહિતાની કલમ ૩૧૩ હેઠળ પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના વધુ નિવેદન નોંધવા માટે રાખી હતી, જે આરોપીને તેની વિરુદ્ધ પુરાવામાં હાજર સંજોગો સમજાવવાની જોગવાઈ કરે છે. આ જોગવાઈ તેમને તેમના નિવેદનમાં તેમની વિરુદ્ધ રજૂ કરાયેલા કોઈપણ ગુનાહિત પુરાવા અંગે સમજૂતી રજૂ કરવાની તક આપે છે.

૯.૧૦ સર્વોચ્ચ અદાલતે ‘કુલા સિંહ વિરુદ્ધ હિમાચલ પ્રદેશ રાજ્ય’, એ.આઈ.આર. ૨૦૧૪ એસ.સી. ૧૨૫૬ માં એવું માન્યું છે કે જો આરોપીને તપાસ દરમિયાન તેમજ કોર્ટ સમક્ષ મૌન રહેવાની સ્વતંત્રતા આપવામાં આવી હોય, તો આરોપી સંહિતાની કલમ ૩૧૩ હેઠળ તેનું નિવેદન નોંધવામાં આવી રહ્યું હોય ત્યારે મૌન રહેવાનું પસંદ કરી શકે છે અથવા તો સંપૂર્ણ અસ્વીકાર પણ કરી શકે છે. જો કે, આવી સ્થિતિમાં, અદાલતને કાયદા અનુસાર માન્ય હોય તેવા, જેમાં આરોપી વિરુદ્ધ આવા પ્રતિકૂળ નિષ્કર્ષનો સમાવેશ થાય છે, નિષ્કર્ષ કાઢવાનો અધિકાર રહેશે.

૯.૧૧ અહીં, કોડની કલમ ૩૧૩ નું પુનઃઉત્પાદન કરવું યોગ્ય રહેશે:

“૩૧૩. આરોપીની તપાસ કરવાની સત્તા.(૧) દરેક તપાસ અથવા સુનાવણીમાં, આરોપીને તેની વિરુદ્ધના પુરાવામાં દેખાતા કોઈપણ સંજોગોને વ્યક્તિગત રીતે સમજાવવા માટે સક્ષમ

બનાવવાના હેતુથી, અદાલત- (ક) કોઈપણ તબક્કે, આરોપીને અગાઉથી ચેતવણી આપ્યા વિના, અદાલત જરૂરી માને તેવા પ્રશ્નો પૂછી શકે છે; (ખ) ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષીઓની તપાસ થયા પછી અને તેને તેના બચાવ માટે બોલાવવામાં આવે તે પહેલાં, તેને કેસ વિશે સામાન્ય રીતે પૂછપરછ કરશે:પરંતુ સમન્સ-કેસમાં, જ્યાં અદાલતે આરોપીની વ્યક્તિગત હાજરી રદ કરી હોય, ત્યાં તે કલમ (બી) હેઠળ તેની તપાસ પણ રદ કરી શકે છે.(૨) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ આરોપીની તપાસ કરવામાં આવે ત્યારે તેને કોઈ શપથ લેવડાવવામાં આવશે નહીં.(૩) આરોપી આવા પ્રશ્નોના જવાબ આપવાનો ઇનકાર કરીને અથવા તેના ખોટા જવાબો આપીને પોતાને સજાને પાત્ર બનાવશે નહીં. (૪) આરોપી દ્વારા આપવામાં આવેલા જવાબોને આવી પૂછપરછ અથવા સુનાવણીમાં ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે, અને અન્ય કોઈપણ ગુનાની તપાસ અથવા સુનાવણીમાં, જે આવા જવાબો દર્શાવે છે કે તેણે આચર્યું છે, તેના પક્ષમાં અથવા વિરુદ્ધ પુરાવા તરીકે રજૂ કરી શકાય છે.”

૯.૧૨ આરોપી માટે તેની વિરુદ્ધના પુરાવાઓમાં હાજર થતા સંજોગો સમજાવવા માટે બે તબક્કા છે અને અદાલત કોઈપણ તબક્કે, આરોપીને પૂર્વ ચેતવણી આપ્યા વિના, અદાલત જરૂરી માને તેવા પ્રશ્નો તેને પૂછી શકે છે અને (બી) ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષીઓની તપાસ થયા પછી અને તેને તેના બચાવ માટે

બોલાવવામાં આવે તે પહેલાં, કેસ અંગે સામાન્ય રીતે તેની પૂછપરછ કરશે, જો કે સમન્સ-કેસમાં, જ્યાં અદાલતે આરોપીની વ્યક્તિગત હાજરી સાથે છૂટ આપી છે, તો તે કલમ (બી) હેઠળ તેની તપાસ પણ રદ કરી શકે છે. જો આરોપી આવા પ્રશ્નોના જવાબ આપવાનો ઇનકાર કરે અથવા ખોટા જવાબો આપે, તો આ જોગવાઈઓ કહે છે કે તે પ્રશ્નોના જવાબ આપવાનો ઇનકાર કરવા અથવા ખોટા જવાબો આપવા બદલ સજાને પાત્ર બનશે નહીં. જો કે, તેના દ્વારા આપવામાં આવેલા જવાબોને આવી તપાસ અથવા સુનાવણીમાં ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે, અને અન્ય કોઈપણ ગુનાની તપાસ અથવા સુનાવણીમાં, જે આવા જવાબો દર્શાવે છે કે તેમણે આચર્યું છે, તેના તરફેણમાં અથવા તેના વિરુદ્ધ પુરાવા તરીકે રજૂ કરી શકાય છે. અદાલત સંહિતાની કલમ ૩૧૩ના પૂરતા પાલન તરીકે આરોપીના લેખિત નિવેદનને પણ મંજૂરી આપી શકે છે. તારીખ ૧૪/૦૩/૨૦૧૬ ના રોજના ફોજદારી કેસ નંબર ૯૦૩/૨૦૧૩ ના 'રોજનામા' પરથી નોંધી શકાય છે કે, ટ્રાયલ કોર્ટે નોંધ્યું છે કે આરોપી-પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ વધુ નિવેદન આપવાનો ઇનકાર કર્યો છે અને પુર્સિસ(આંક-૪૫) રજૂ કર્યો .

૯.૧૩ પુર્સિસ (આંક-૪૫) કહે છે કે કંપની દ્વારા ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્ચુ-૩૪ તેમના પિતા જુમ્માભાઈ જામને આપવામાં આવ્યો હતો, જ્યાં તેઓ તેમની પત્ની (તેમની સાવકી માતા) અને પરિવાર સાથે રહેતા હતા. પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને ઉપરોક્ત ક્વાર્ટર સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી અને તે ક્યારેય ઉપરોક્ત ક્વાર્ટરમાં

રહ્યો નથી.આ પહેલી વાર છે જ્યારે તેઓ આ પર્સિસ દ્વારા આ જાહેર કરે છે.અલબત્ત, તેમણે તેમના પર્સિસ સ્પષ્ટપણે કોઈ વધુ નિવેદન આપવાનો ઇનકાર કર્યો નથી, પરંતુ, સંહિતાની કલમ ૩૧૩ (૫) હેઠળ જોગવાઈ મુજબ, તેમણે આ પર્સિસ આપ્યું છે કારણ કે અદાલત તેમને આ કલમના પૂરતા પાલન તરીકે લેખિત નિવેદન દાખલ કરવાની પરવાનગી આપી શકે છે.એ પણ નોંધનીય છે કે 'રોજનામા' ને બીજા પક્ષ દ્વારા પડકારવામાં આવતો નથી.ફોજદારી માર્ગદર્શિકામાં ફોર્મ નંબર ૪૧ માં કાર્યવાહી પત્રક, એટલે કે, રોજનામા, સેશન્સ કેસમાં અથવા સેશન્સ અદાલતમાં ખાસ કેસોમાં અંગ્રેજીમાં અથવા ગુજરાતી ભાષામાં અને અદાલતોમાં અને પૂછપરછ અને સુનાવણી અને અન્ય કાર્યવાહીમાં ગુજરાતી ભાષામાં રાખવાની જોગવાઈ છે.તે માત્ર એક માર્ગદર્શિકા તરીકે છે અને સમજૂતી માટે નથી.રોજનામાનો ઉદ્દેશ્ય દરેક કેસમાં થતી કાર્યવાહી દર્શાવવાનો અને પ્રતિબિંબિત કરવાનો છે.તે વાસ્તવિક રીતે કેસનો ઇતિહાસ અને કેસના તથ્યોના વર્ણનની સાચી યાદી છે અને તે જ સમયે, તે એવી રીતે તૈયાર કરવી જોઈએ કે કેસની તમામ વિગતો દર્શાવવામાં આવે અને છતાં શક્ય તેટલું સંક્ષિપ્તમાં રજૂ કરવામાં આવે.તેને રોજિંદા ધોરણે, મૂળ દસ્તાવેજ તરીકે જાળવવામાં આવે છે અને તે કારકુન દ્વારા લખી શકાય છે, પરંતુ, દરરોજ કાર્યવાહીના અંતે તેના પર વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટની સહી અથવા પ્રારંભિક અક્ષરો હોવા આવશ્યક છે.આ રીતે, રોજનામા પોતે જ દરેક કેસની કાર્યવાહીનો સંપૂર્ણ અને નિઃશેષ ઇતિહાસ હોવાથી, જ્યાં સુનાવણી અદાલત પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને પોતાનું નિવેદન આપવાનો ઇનકાર કર્યો હોવાનું ખાસ નોંધ્યું હતું અને તેના

બદલે આંક-૪૫ ના રૂપમાં તેનું લેખિત નિવેદન આપ્યું હતું, આ કાર્યવાહી પર વિશ્વાસ ન કરવાનું કોઈ કારણ નથી. એ ઉલ્લેખ કરવો પણ સંદર્ભ બહાર રહેશે નહીં કે, જ્યારે પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૪/૨૦૧૬ દ્વારા સુનવણી અદાલતના ચુકાદા અને આદેશને પડકારવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે વધુ નિવેદન નોંધવામાં ન આવવાના આધારે પડકારવામાં આવ્યો ન હતો, એટલે કે અપીલમાં તેમના દ્વારા આવી કોઈ દલીલ ઉભી કરવામાં આવી ન હતી. અપીલ અદાલત સમક્ષ દાખલ કરાયેલી લેખિત રજૂઆતોમાં પણ, આવા કોઈ આધાર લેવામાં આવ્યા ન હતા. આમ, તે જોઈ શકાય છે કે આ અપીલમાં અંતિમ દલીલો સમયે જ તે અંગે પડકાર ફેંકવામાં આવ્યો છે. આમ, તે સ્પષ્ટ રીતે એક વિચાર સિવાય બીજું કંઈ નથી કે આવી દલીલ આ અદાલત સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવી છે અને 'અવતાર સિંહ અને અન્ય વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ પંજાબ', એ. આઈ. આર. ૨૦૦૨ એસ. સી. ૩૩૪૩ના નિર્ણય પર આધાર રાખીને વિનંતી કરવામાં આવી છે, જેમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે સંહિતાની કલમ ૩૧૩નો ઉદ્દેશ આરોપીને તેની વિરુદ્ધના પુરાવાઓમાં દેખાતા સંજોગો સમજાવવાની તક પૂરી પાડવાનો છે અને જો કોઈ મહત્વપૂર્ણ પાસા વિશે કોઈ પ્રશ્ન પૂછવામાં ન આવે, જે વિષય પર અસર કરે છે અને આવા નિર્ણાયક મુદ્દા પર જવાબ મેળવવામાં નિષ્ફળતા ધરાવે છે. પાસા તરીકે, ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૧૧૪ હેઠળ ધારણા ઉઠાવવી યોગ્ય રહેશે નહીં, ન તો તે તારણ કાઢવું સલામત રહેશે કે ફરિયાદી પક્ષે આ કાયદાને વાજબી શંકાની બહાર સ્થાપિત કર્યો છે.

૯.૧૪ આ અદાલતે નોંધ્યું છે કે, ઉપર સૂચવ્યા મુજબ, આ પ્રકારનું વલણ માત્ર વિલંબિત તબક્કે જ લેવામાં આવ્યું નથી, પરંતુ મૌખિક રીતે કંઈપણ જણાવવાને બદલે લેખિત નિવેદન આપીને સંહિતાની કલમ ૩૧૩ ની પેટા-કલમ (પ) નો આશરો લેવામાં આવ્યો હોવાનું જણાય છે. આરોપીને મૌન રહેવાનો અધિકાર પણ માન્ય હોવાથી, **અવતાર સિંહ અને અન્ય વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય (ઉપરોક્ત)** ના આ નિર્ણયનો હાલના કેસના તથ્યો પર કોઈ પ્રભાવ પડશે નહીં. સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ તે બાબતમાં, ટ્રાનાકોટિક્સ ડ્રગ્સ એન્ડ સાયકોટ્રોપિક સબસ્ટન્સ એક્ટ, ૧૯૮૫ હેઠળ સુનાવણી થઈ હતી, જ્યાં સંહિતાની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આગળના નિવેદનમાં, સુનાવણી અદાલતે પ્રતિબંધિત ચીજવસ્તુઓના કબજા સંબંધિત મહત્વપૂર્ણ પ્રશ્નો પૂછવાનું ચૂકી ગયા હતા. જો સુનાવણી અદાલતમાં આ મહત્વપૂર્ણ તબક્કો ચૂકીવાનો પ્રશ્ન હોય અને જો તે કાનૂની મુદ્દો કોઈપણ તબક્કે ઉઠાવવામાં આવ્યો હોત, તો પણ આ અદાલત આવી દલીલને ધ્યાનમાં લેવા અને તેનો ચુકાદો લેવા માટે બંધાયેલી છે, જો કે, ઉપર આપેલી વિગતોને ધ્યાનમાં રાખીને, રિમાન્ડની અરજી સ્વીકાર્ય નથી.

૯.૧૫ આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, એ નોંધનીય છે કે સુનાવણી અદાલતે એવું ઠરાવવાનું પસંદ કર્યું છે કે લાઈસન્સ ડીડ એ ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને ફાળવવાનો સ્પષ્ટ પુરાવો છે, અને તેથી,

તેણે ક્વાર્ટર એક મહિનાના સમયગાળાની અંદર કંપનીને સોંપવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો અને ડિફોલ્ટમાં, પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને છ મહિનાની કેદની સજા ભોગવવાનો નિર્દેશ આપ્યો. અપીલ અદાલતે સુનાવણી અદાલતના ચુકાદા અને આદેશને રદ કરીને આને ઉલટાવી દીધો છે.

૯.૧૬ આ તબક્કે જે પ્રશ્ન પર વિચારણા જરૂરી છે તે છે;

શું, અપીલ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલ અર્થઘટન, જેની સમક્ષ પ્રતિવાદીએ તેની સજાને પડકારી હતી, તે કોઈપણ રીતે ભૂલભરેલું હતું કે કેમ, જે કોઈપણ દખલગીરીને પાત્ર હશે અને તેના પરિણામ રૂપે, શું, આ અદાલતને આ અપીલમાં દખલ કરવાની જરૂર છે કે કેમ, અથવા અપીલ અદાલત દ્વારા લેવામાં આવેલ દષ્ટિકોણ પણ એક સંભવિત દષ્ટિકોણ છે, જે પુરાવા, દસ્તાવેજ તેમજ મૌખિક, જે રેકૉર્ડ પર આવ્યા છે તેના આધારે માન્ય છે?

૯.૧૭ આ અદાલત 'હકીમ ખાન અને અન્ય વિરુદ્ધ મધ્યપ્રદેશ રાજ્ય' (ઉપરોક્ત) માં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયથી વાકેફ છે, જ્યાં સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે જો ટ્રાયલ કોર્ટનો કોઈ એવો દષ્ટિકોણ હોય જેની સાથે અપીલ કોર્ટ ખૂબ જ અસંમત હોય, પરંતુ, જેને અટકાવી શકાય નહીં. સુનાવણી અદાલતના સંભવિત દષ્ટિકોણને ખોટા દષ્ટિકોણથી અલગ પાડવાની જરૂર છે અને ખોટા દષ્ટિકોણને અપીલ અદાલત દ્વારા અટકાવવામાં આવે. વધુમાં, અદાલતે એવું

પણ જણાવ્યું હતું કે જ્યાં સુધી સુનાવણી અદાલતનો દષ્ટિકોણ વાજબી રીતે જાળવી શકે છે, ઉચ્ચ અદાલત તેની સાથે સંમત થાય કે ન થાય તે ધ્યાનમાં લીધા વિના, સુનાવણી અદાલતના ચુકાદામાં દખલ કરી શકાતી નથી અને સુનાવણી અદાલતના દષ્ટિકોણથી ઉપર ઉચ્ચ અદાલતના દષ્ટિકોણને બદલી શકાતો નથી.

૯.૧૮ આ કોર્ટે ‘(ધ) સ્ટેટ ઓફ ગુજરાત વિરુદ્ધ વેલિબેન સિદ્દીભાઈ વાઈફ ઓફ પલાભાઈ વઢેરા અને અન્ય’, ૨૦૧૮ (૧) જી.એલ.એચ. ૧૬૫ માં ઠરાવ્યું હતું કે જ્યારે બે મંતવ્યો શક્ય હોય, ત્યારે ઉચ્ચ અદાલતે સેશન્સ કોર્ટના ચુકાદા અને આદેશને ઉલટાવી ન દેવો જોઈએ, કારણ કે અન્ય દ્રષ્ટિકોણ શક્ય છે

૯.૧૯ જો કોઈ અપીલ કોર્ટના ચુકાદા પર નજર નાખે, તો તર્ક ફકરા-૯ થી શરૂ થાય છે.મૂળભૂત રીતે અને મુખ્યત્વે ત્રણ પાસાઓ પર, તેણે ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદા અને આદેશને ઉલટાવી દીધો છે.સૌ પ્રથમ એ નોંધવું જોઈએ કે અપીલ ફોરમ પણ આ વિષય પરના નિર્ણયોના વર્ગીકરણ દ્વારા બંધાયેલ હતું, જેમાં સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું કે તે ક્યારે ટ્રાયલ કોર્ટના નિર્ણયમાં દખલ કરશે અને પ્રતિબંધ મૂકશે.જો, અપીલ અદાલતના નિર્ણય પર નજર કરીએ તો, તેણે (૧) ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ ની ફાળવણી માટે કોઈપણ અરજી રજૂ ન કરવા, (૨) ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વધુ નિવેદનની નોંધ ન

કરવા અને (૩) લાઈસન્સધારકના સાવકા ભાઈ અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા અપીલ તબક્કે રજૂ કરાયેલા પુરાવાના આધારે દખલ કરી છે.આ બધાએ ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદા અને આદેશને ગેરકાયદે ઠરાવવા અને રદ કરવાના નિર્ણય પર પહોંચવામાં અપીલ અદાલત પર ભાર મૂક્યો.

૯.૨૦ આ કોર્ટના મતે, કંપનીના સાક્ષી દ્વારા સ્થાપિત અને આંકિત કરાયેલા લાઈસન્સ ડીડના પુરાવાને ધ્યાનમાં રાખીને, પ્રશ્નમાં ક્વાર્ટરની ફાળવણી માટે કોઈપણ અરજી રજૂ ન થવાને કારણે દખલગીરીનું પ્રથમ મુખ્ય કારણ માનવામાં આવે છે.

૯.૨૧ જ્યાં સુધી સંહિતાની કલમ ૩૧૩ હેઠળ નિવેદનની નોંધણી ન કરવાના આધારની વાત છે, આ અદાલતે ઉપર તે પાસાને પહેલાથી જ વિગતવાર ધ્યાનમાં લીધું છે, અને તેથી, તે મુદ્દાને વધુ વિસ્તૃત કરવાની જરૂર નથી.આ અદાલતને ખાતરી નથી કે ઉપર ચર્ચા કરાયેલા ચોક્કસ તથ્યોના સમૂહમાં, તે જ આધાર હોઈ શકે છે જેના આધારે ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદા અને આદેશને રદ કરી શકાયો હોત અને આ બાબત કોડની કલમ ૩૧૩ હેઠળ વધુ નિવેદનના રેકોર્ડિંગ માટે પાછી મોકલી શકાયો હોત કારણ કે તેણે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના અધિકારનો ભંગ કર્યો છે.

દસ્તાવેજોની નકલો ધ્યાનમાં લીધી છે, જે ૧૮/૧૦/૨૦૧૬ ના રોજ પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવી હતી, જેમાં વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે વધારાના પુરાવા રેકૉર્ડ પર રાખવાની મંજૂરી આપવામાં આવે. આ અદાલતને અપીલકર્તા-કંપનીને તે દસ્તાવેજોની નકલો પૂરી પાડવામાં આવી હોવાનો કોઈ સમર્થન મળ્યું નથી અને અપીલ અદાલતનો કોઈ આદેશ 'રેકૉર્ડ કરેલ' રેકૉર્ડિંગ સિવાયનો નથી. કોઈને આશ્ચર્ય થાય છે કે વધારાના પુરાવા, તે પછી, નકલો, કેવી રીતે રેકૉર્ડ પર લાવવાની મંજૂરી આપી શકાય અને જરૂરી પ્રક્રિયાને અનુસર્યા વિના અપીલના તબક્કે તેના પર વિચાર કરી શકાય. વધારાના પુરાવાઓને અપીલ અદાલત દ્વારા મંજૂરી આપી શકાય છે, જો કે, કાયદા હેઠળ એક યોગ્ય પ્રક્રિયા નિર્ધારિત છે, જેનું અનિવાર્યપણે અને નિશ્ચિતપણે પાલન કરવાની જરૂર છે. અપીલ અદાલતે પોતે જ પુરાવા નોંધવા જોઈતા હતા અથવા તે પુરાવાના રેકૉર્ડિંગ માટે ટ્રાયલ કોર્ટમાં મોકલી શક્યા હોત અને પછી ચુકાદા સમયે આવા પુરાવાને ધ્યાનમાં લઈ શક્યા હોત. વધુમાં, ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ, ૧૯૭૨ હેઠળ જોગવાઈ મુજબ, તે દસ્તાવેજોના મૂળ દસ્તાવેજો સ્વીકારવા માટે રેકૉર્ડ પર લાવવા પડશે. કાયદા હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ પરિસ્થિતિઓમાં જ, ગૌણ નકલ રેકૉર્ડ પર લેવાની પરવાનગી છે.

આમ, જે દસ્તાવેજો રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવ્યા છે તેમની નકલો કોઈપણ પ્રક્રિયાનું પાલન કર્યા વિના હતી અને અપીલ અદાલતે તે દસ્તાવેજોને

રેકૉર્ડ પર લેતા તેને ધ્યાનમાં લીધું છે.જો કે, તે દસ્તાવેજો પ્રદર્શિત કરવામાં આવ્યા નથી અને અદાલતે અપીલના તબક્કે પુરાવા તરીકે વાંચવા માટે પુરાવા અધિનિયમની જોગવાઈનું પાલન કર્યું નથી, અને તેથી, અપીલ ફોરમ તેના પર આધાર રાખી શકે નહીં.આ અદાલતે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના સાવકા ભાઈના લાયસન્સ, જેનું સરનામું ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ છે અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના પીએફ દસ્તાવેજો, જે તે સ્થળનું સરનામું ધરાવે છે, જેને તે પોતાનું સ્થાન હોવાનો દાવો કરે છે, જ્યાં તે રહે છે, એટલે કે ૧૧, ગુજરાત હાઉસિંગ બોર્ડ, રેલ્વે લાઈન નજીક, જુના ખારવડ ક્વાર્ટર, ધાંગધ્રા, ને પણ ધ્યાનમાં લીધા.અપીલ ફોરમ દ્વારા તે દસ્તાવેજો પર આધાર રાખવો કાયદા હેઠળ અસ્વીકાર્ય છે જ્યાં સુધી તે સાબિત અને આંક આપેલ ન હોય અને તેથી, તે દસ્તાવેજોના આધારે અપીલ કોર્ટ દ્વારા લેવાયેલ અભિપ્રાય શક્ય નથી, જે કાયદા હેઠળ માન્ય છે.તેથી, આ અદાલતે અપીલ અદાલતના નિર્ણયમાં દખલ કરવાની જરૂર પડશે.

૯.૨૩ આ અદાલતને પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના સોગંદનામા દ્વારા આ અદાલત સમક્ષ રજૂ કરાયેલ પુનરાવર્તિત સંસ્કરણ તરફ લાવે છે, જેમાં, તેમણે જણાવ્યું છે કે તેમને ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી અને તેમની સાવકી માતા અને સાવકા ભાઈ ફક્ત તેમના પિતા દ્વારા ત્યાં રહેવાનું ચાલુ રાખ્યું હતું.

૧૦. આવા સંસ્કરણને સ્વીકારવું ખરેખર અયોગ્ય છે, જ્યારે, વર્ષ ૨૦૦૭ માં, પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ પોતે લાઇસન્સ ડીડ પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા, જેના દ્વારા, તેમને ક્વાર્ટર નંબર ડબલ્યુ-૩૪ ફરીથી ફાળવવામાં આવ્યો હતો.ઉપરોક્ત લાઇસન્સ ડીડમાં સમાવિષ્ટ તમામ નિયમો અને શરતો સ્પષ્ટ છે, જે પક્ષકારોને તેમના કરારને સંચાલિત કરતી શરતો જાણવાની મંજૂરી આપે છે.

૧૧ વધુમાં, ક્વાર્ટરની ફાળવણી માટે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ની અરજીની ગેરહાજરીનો આ વિષય પર કોઈ અસર થશે નહીં કારણ કે કંપનીમાં તેમના નોકરીની હકીકત વિવાદમાં નથી.

૧૨. ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ અપીલકર્તા-કંપનીના બંને સાક્ષીઓની ઊલટતપાસમાં તેમનો બચાવ એ હતો કે કંપની દ્વારા કોઈપણ ફાળવણીનો દાવો કરવામાં આવે તે પહેલાં પણ તેઓ ક્વાર્ટર નંબર ડબલ્યુ-૩૪ ના કબજામાં હતા.તેમનો ખાસ બચાવ એ છે કે ધ્રાંગધ્રા રજવાડું હતું ત્યારથી જ તે નિવાસસ્થાનો અસ્તિત્વમાં હતા અને તે સમયથી જ તેઓ આવા નિવાસસ્થાનનો કબજો ભોગવતા રહ્યા.અપીલકર્તા-કંપની દ્વારા તેમને જારી કરવામાં આવેલી નોટિસના જવાબમાં, જે તેમને ક્વાર્ટર નંબર ડબલ્યુ-૩૪ પરના તેમના સરનામે બજાવવામાં આવી હતી, જેની RPAD સ્લિપ પર તેમની પુત્રી, બિલ્કીસ હબીબે પ્રતિવાદી નંબર ૧ માટે અને વતી સહી કરી છે, કે તેમના બચાવમાં ક્યાંય પણ, તેમણે જણાવ્યું નથી કે તેઓ ક્વાર્ટર નંબર ડબલ્યુ-૩૪ પર કબજો ધરાવતા ન હતા.પહેલી વાર, તે તેમના લેખિત નિવેદનમાં નોંધવામાં

આવ્યું છે, જે આંક-૪૫ માં પર્સિસ દ્વારા લેખિતમાં આપવામાં આવ્યું હતું. આ પાસા દર્શાવતા અથવા તેમના વલણને સમર્થન આપતા કોઈ દસ્તાવેજના અભાવે, ટ્રાયલ કોર્ટે યોગ્ય ઠરાવ્યું કે તેઓ કંપનીના કર્મચારી હોવાથી, જેમને અપીલકર્તા-કંપની દ્વારા પક્ષકારો દ્વારા અને પક્ષકારો વચ્ચે કરવામાં આવેલા લાઈસન્સ ડીડના આધારે ક્વાર્ટર નંબર ડબલ્યુ-૩૪ ફાળવવામાં આવ્યો હતો, જ્યારે તેમણે ક્વાર્ટરનો કબજો કંપનીને પાછો ન આપવાનું પસંદ કર્યું, ત્યારે કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ હેઠળ તેની સામે કાર્યવાહી કરવામાં આવશે. જો તેનો સાવકો ભાઈ તેની સાથે ક્વાર્ટર નંબર ડબલ્યુ-૩૪ પર કબજો કરવાનું ચાલુ રાખતો હોય, તો પણ તે તેમના પિતા દ્વારા નહીં, પરંતુ, તે પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા હતું, જે કંપની દ્વારા રોકાયેલા હતા. તે ખૂબ જ સ્પષ્ટ છે કે તેનો વ્યવસાય અપીલકર્તા-કંપની દ્વારા છે અને અન્યથા નહીં. અલબત્ત, ઉપરોક્ત કર્મચારી દ્વારા તેમના સાવકા ભાઈ અને અન્ય સંબંધીઓ, જેઓ ઉપરોક્ત ક્વાર્ટરમાં રહે છે, તેમની સામેની ફરિયાદ પણ કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ હેઠળ આવશે, જેમ કે સર્વોચ્ચ અદાલતે ‘લલિતા જલન અને અન્ય વિરુદ્ધ બોમ્બે ગેસ કંપની લિમિટેડ અને અન્ય’ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં અને ત્યારબાદના ‘ગોપીકા ચંદ્રભૂષણ સરન અને અન્ય વિરુદ્ધ એક્સએલઓ ઇન્ડિયા લિમિટેડ અને અન્ય’ (ઉપરોક્ત) ના ચુકાદામાં પણ ઠરાવ્યું હતું. જો કે, આ કેસમાં કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ હેઠળ નવી કાર્યવાહીનો નિર્દેશ આપવામાં આવી રહ્યો નથી અને ન તો તેને નિર્દેશિત કરવાની જરૂર છે. કારણ કે આ ચાલુ કાર્યવાહીને નિષ્ફળ બનાવવાનો એક સ્પષ્ટ કાવતરું છે, કંપનીને ક્વાર્ટરનો કબજો પાછો

સોંપવામાં મદદ કરવાના સોગંદનામા પર વારંવાર ભાર મૂકીને અને આમ, હકીકતમાં, સમગ્ર પ્રક્રિયા ફરીથી શરૂ ન થાય ત્યાં સુધી આવા કબજા ચાલુ રાખવાનો.આ કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ હેઠળ કાર્યવાહીને મંજૂરી આપવાના ઉદ્દેશ્યને જ નિષ્ફળ બનાવશે. આ અદાલત પણ આવી રમત માટે મૂક પ્રેક્ષક બની શકે નહીં, જે પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા તેના પરિવારના સભ્યો સાથે મળીને રમાઈ રહી છે. અદાલત એ હકીકતથી અજાણ રહી શકે નહીં કે તેમના પિતાના મૃત્યુ પછી, તેમને કંપની દ્વારા ચાર મહિનાની અંદર રહેમરાહે નોકરી અને ક્વાર્ટર આપવામાં આવ્યા હતા, જેનો લાભ તેમના સ્વર્ગસ્થ પિતા દ્વારા માણવામાં આવતો હતો અને કંપનીમાં તેમના કાર્યકાળ દરમિયાન તેમને પણ આ જ લાભ લેવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.કંપનીના આ હાવભાવની પ્રશંસા કર્યા વિના, તેમણે એ સુનિશ્ચિત કરવાનું પસંદ કર્યું છે કે તેઓ માત્ર કાયદાનું ન પાલન કરે, પરંતુ, ઉપર જણાવ્યા મુજબ, કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ ની જોગવાઈઓના ઉદ્દેશ્યને નિષ્ફળ બનાવવા માટે તમામ શક્ય પ્રયાસો કરવામાં આવ્યા છે.

૯.૨૪ એ ઉલ્લેખ કરવો પણ સંદર્ભહીન નથી કે તેમના સાવકા ભાઈ દ્વારા કંપની વિરુદ્ધ નિયમિત સિવિલ દાવો નંબર ૪/૨૦૧૮ દ્વારા, ધ્રાંગધ્રાના વિદ્વાન વરિષ્ઠ સિવિલ જજની કોર્ટ સમક્ષ, ૧૭/૦૧/૨૦૧૮ ના રોજ દીવાની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી.પ્રતિવાદી નંબર ૧ અપીલ અદાલત સમક્ષ ટ્રાયલ કોર્ટના

ચુકાદા અને આદેશને રદ કરવામાં સફળ થયા પછી દાખલ કરાયેલા દાવા માટે આવા સંદર્ભની જરૂર કોઈ કારણસર નથી.

૯.૨૫ જો કોઈ ફરિયાદ પર નજર નાખે, તો તેમાં ફોજદારી કેસ નંબર ૯૦૩/૨૦૧૩નો સંદર્ભ છે, જેને અપીલ અદાલતે ૧૫/૦૨/૨૦૧૭ ના ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા રદ કરી દીધો હતો , જે ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૪/૨૦૧૬ માં આપવામાં આવ્યો હતો, જેની સામે કંપનીએ આ અદાલત સમક્ષ હાલની અપીલ દાખલ કરી હતી, જે ૨૬/૧૨/૨૦૧૭ ના રોજ સ્વીકારવામાં આવી હતી.ત્યારબાદ અપીલ સ્વીકારતી વખતે, આ અદાલતે આ બાબતને અંતિમ સુનાવણી માટે મુલતવી રાખી અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને પરત કરી શકાય તેવી તારીખ પહેલાં ક્વાર્ટર નંબર ડબલ્યુ-૩૪ નો શાંતિપૂર્ણ અને ખાલી કબજો કંપનીને સોંપવાનો અને તે અંગે સોગંદનામું દાખલ કરવાનો પણ નિર્દેશ આપ્યો.આ અદાલત દ્વારા જારી કરાયેલા આવા નિર્દેશને ધ્યાનમાં રાખીને અને આ મામલો ૨૨/૦૧/૨૦૧૮ ના રોજ અંતિમ સુનાવણી માટે નક્કી કરવામાં આવ્યો હોવાનું સમજીને, પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના સાવકા ભાઈએ ઘોષણા અને કાયમી મનાઈ હુકમ માટે નિયમિત સિવિલ દાવો નંબર ૪/૨૦૧૮ દાખલ કરવાનું પસંદ કર્યું હતું અને તેના માટે કાર્યવાહીનું કારણ કંપનીના પેહેરેગીર દ્વારા ૦૬/૦૧/૨૦૧૮ ના રોજ ક્વાર્ટર નંબર ડબલ્યુ-૩૪ ખાલી કરવાની ધમકી આપવામાં આવી હતી.તેમણે એવી પણ દલીલ કરી છે કે ધ્રાંગધરા એક રજવાડું હતું ત્યારથી, આ મિલકતનો ઉપયોગ તેમના પરિવાર દ્વારા ૧૯૪૨ થી કરવામાં

આવતો હતો.આ પણ સ્પષ્ટ સંકેત છે કે દીવાની દાવો સાંઠગાંઠનો છે.આ ફરી એકવાર કંપની દ્વારા આ અદાલત સમક્ષ શરૂ કરાયેલી કાર્યવાહીને હરાવવાનો પ્રયાસ છે.'ગોપીકા ચંદ્રભૂષણ સરન અને અન્ય વિરુદ્ધ એક્સ.એલ.ઓ. ઇન્ડિયા લિમિટેડ અને અન્ય' (ઉપરોક્ત) માં પણ એક દીવાની દાવો કરવામાં આવ્યો હતો, જે પહેલાથી જ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો અને તેના દ્વારા, અદાલતને વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ હેઠળની કાર્યવાહી પર રોક લગાવવામાં આવે, કારણ કે દાવો પ્રતીક્ષિત હતો, સર્વોચ્ચ અદાલતે 'અતુલ માથુર વિરુદ્ધ અતુલ કાલરા', (૧૯૮૯) ૪ એસ.સી.સી. ૫૧૪ માં આપેલા ચુકાદાનો ઉલ્લેખ કરતી વખતે આ રીતે અભિપ્રાય આપ્યો હતો અને અવલોકન કર્યું હતું:

“૨૬. અમે એ પણ ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ કે અપીલકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલનો દાવો કે કલમ ૬૩૦ હેઠળની કાર્યવાહી દીવાની દાવો પ્રતીક્ષિત હોવાથી સ્થગિત થવી જોઈતી હતી, તે (૧૯૮૯) ૪ એસ.સી.સી. ૫૧૪ માં નોંધાયેલા અતુલ માથુર વિરુદ્ધ અતુલ કાલરા કેસમાં આ કોર્ટના નિર્ણયના પ્રકાશમાં કોઈ યોગ્યતા નથી, જેમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે જ્યારે પણ દાવો દાખલ કરવામાં આવે છે ત્યારે કાયદાની કલમ ૬૩૦ હેઠળ ફોજદારી અદાલત દ્વારા કાર્યવાહી સ્થગિત રહેવાથી માત્ર ન્યાયનો

ભંગ થશે નહીં પરંતુ કલમ ૬૩૦ ની લાભદાયી જોગવાઈઓ પણ બિનઅસરકારક બનશે. ઉપરોક્ત અવલોકનો અહીં નીચે મુજબ છે:

"૧૬..... ફક્ત એટલા માટે કે પ્રતિવાદી ૧ એ રાજીનામું આપતા પહેલા કાવતરાખોરીથી દાવો દાખલ કર્યો હતો, એવું ક્યારેય કહી શકાય નહીં કે દીવાની અદાલત પક્ષકારો વચ્ચેના વાસ્તવિક વિવાદની તપાસમાં હતી અને તેથી જ્યારે કંપનીએ કલમ ૬૩૦ હેઠળ ફરિયાદ દાખલ કરી ત્યારે ફોજદારી અદાલતે પોતાનો હાથ રોકી રાખવો જોઈતો હતો. જો યાંત્રિક રીતે એવો મત લેવામાં આવે કે કલમ ૬૩૦ હેઠળ ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવે તે પહેલાં જ્યારે પણ દાવો દાખલ કરવામાં આવે છે, ત્યારે ફોજદારી અદાલતે ફરિયાદ પર આગળ વધવું જોઈએ નહીં, તો તે ન માત્ર ન્યાયનો ભંગ કરશે પરંતુ કલમ ૬૩૦ ની લાભદાયી જોગવાઈઓને પણ બિનઅસરકારક બનાવશે.

૨૭. વર્તમાન કેસના તથ્યો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતા, અમે માનીએ છીએ કે પ્રતિવાદી કંપની કાયદાની કલમ ૬૩૦ ની જોગવાઈઓ હેઠળ દાવાની જગ્યા ખાલી કરાવવા માટે તેના અધિકારક્ષેત્રમાં હતી. અમે એમ પણ માનીએ છીએ કે નીચેની વિદ્વાન અદાલતો એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચવામાં વાજબી હતી કે

કાયદાની કલમ ૬૩૦ ની જોગવાઈઓ વર્તમાન કેસના તથ્યો અને સંજોગોને લાગુ પડે છે.પરિણામે નીચેની અદાલતોએ પણ અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાવાના પરિસરને ખાલી કરાવવાનો નિર્દેશ આપીને તેમની સત્તા અને અધિકારક્ષેત્રમાં કાર્ય કર્યું હતું.’

૯.૨૬ ‘છત્રસિંહ નાથુસિંહ વાઘેલા વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય’, ૧૯૯૮ (૧) જી.એલ.એચ. ૨૪૩ માં, જ્યાં, બોમ્બે ભાડા કાયદાની કલમ ૧૩(૧)(f) હેઠળ દાવો ફરમાવવામાં આવ્યો હતો. સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ પ્રશ્ન એ હતો કે, શું સુધારાવાદી ભાડૂઆત તરીકે પરિસરમાં કબજો ધરાવે છે કે કંપની સાથે તેની નોકરીને કારણે, તે હકીકતનો વિવાદિત પ્રશ્ન હોવાથી, સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું કે કર્મચારીને શંકાનો લાભ આપવો જરૂરી છે.

૯.૨૭ હાલના કેસમાં, ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ ના સંદર્ભમાં દિવાની દાવામાં પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના સાવકા ભાઈ દ્વારા કરાયેલ કથિત દાવો શંકાસ્પદ સંજોગોમાં છે, જેમ કે ઉપર ઉલ્લેખિત છે.તેમના દ્વારા દાખલ કરાયેલ મનાઈ હુકમ અરજીમાં તેમને કોઈ વચગાળાની રાહત આપવામાં આવી નથી.સમાન સરનામું ધરાવતા તેમના ડ્રાઇવિંગ લાઇસન્સના દાવાની પણ કોઈ અસર થઈ શકી ન હતી અને પ્રોવિડન્ટ ફંડના દસ્તાવેજો ક્વાર્ટર નંબર ૬બલ્યુ-૩૪ ની માલિકીના મુદ્દા નક્કી કરશે નહીં.જ્યાં સુધી ફોજદારી કાર્યવાહીનો સવાલ છે કારણ કે તે દસ્તાવેજો પુરાવામાં સ્વીકારવામાં આવ્યા નથી, આ ચર્ચાને પગલે, આ

અદાલતના અભિપ્રાયમાં છત્રસિંહ નાથુસિંહ વાઘેલા (ઉપરોક્ત) નો ઉપરોક્ત નિર્ણય પણ આ કેસને લાગુ પડતો નથી.

૯.૨૮ આમ, આ અદાલતે અપીલ અદાલત દ્વારા પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના સંસ્કરણને કાયદા હેઠળ સંભવિત દષ્ટિકોણ તરીકે સ્વીકાર્યું નથી. ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા યોગ્ય રીતે ઠરાવવામાં આવ્યું છે તેમ, તે માત્ર પ્રતિવાદી નંબર ૧ જ છે, જે ડબલ્યુ-૩૪ પરિસરનો કબજો ધરાવે છે. કોઈ પણ વ્યક્તિને ગુપ્ત રીતે સામેલ કરવાનો તેમનો પ્રયાસ અથવા અન્યથા તેના સંબંધી અથવા અન્ય કોઈ હોવાના કારણે, તે કોઈ સહાનુભૂતિને પાત્ર રહેશે નહીં અને કંપની અધિનિયમની કલમ ૬૩૦ હેઠળ ઝડપી ઉપાયના ઉદ્દેશ્યને નિષ્ફળ બનાવવા માટે કોઈ નવી કાર્યવાહી કરવા માંગશે નહીં. તેમના દ્વારા સામેલ કરાયેલ અને ક્વાર્ટર નંબર ડબલ્યુ-૩૪ ધરાવતા કોઈપણ વ્યક્તિને ક્વાર્ટર છોડવાનો અને ખાલી અને શાંતિપૂર્ણ કબજો અપીલકર્તા કંપનીને સોંપવાનો નિર્દેશ આપવાની જરૂર પડશે, જેના અન્ય કામદારો હાલમાં તેની સાથે કામ કરી રહ્યા છે, આ ગેરકાયદેસર રીતે કબ્જાને કારણે તેના આનંદથી વંચિત છે. એક તરફ, જો તેના સાવકા ભાઈ વિરુદ્ધ કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવે તો સહકાર આપવાની તેની ઈચ્છા પણ તેના પરિવાર દ્વારા આજ સુધી તે જ કબજો ચાલુ રાખવાની તેની પોતાની યોજનાને છુપાવવા માટે એક આંખ મીંચવા સિવાય બીજું કંઈ નથી. અપીલ અદાલતના આદેશને જાળવી રાખવો એ કર્મચારીના આવા ખરાબ ઈરાદાને અવગણવા સમાન

હશે જે સેવા દરમિયાન ક્વાર્ટરનો લાભ મેળવતો હતો અને બીજાઓને આવા લાભો માણવા દેતો નથી.

૧૦. પરિણામે, આ અપીલ સફળ થાય છે અને તેને મંજૂર કરવામાં આવે છે. ધ્રાંગધ્રાના વિદ્વાન બીજા અધિક સેસન્સ ન્યાયાધીશ દ્વારા તારીખ ૧૫/૦૨/૨૦૧૭ ના રોજ ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૪/૨૦૧૬ માં આપવામાં આવેલ ચુકાદો અને આદેશ ૨૬ કરવામાં આવે છે, જ્યારે ધ્રાંગધ્રાના વિદ્વાન અધિક મુખ્ય ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા ફોજદારી કેસ નંબર ૮૦૩/૨૦૧૩ માં આપવામાં આવેલ ચુકાદા અને આદેશ, તારીખ ૦૭/૦૪/૨૦૧૬ ને સમર્થન આપવામાં આવે છે.

૧૦.૧ વધુમાં, નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ અથવા તેના કોઈપણ સંબંધી અથવા તેના દ્વારા નિયુક્ત કરાયેલ કોઈપણ અન્ય વ્યક્તિ આજથી **એક મહિનાના** સમયગાળામાં ક્વાર્ટર નંબર ડબલ્યુ-૩૪ નો શાંતિપૂર્ણ અને ખાલી **કબજો સોંપશે**.તેના કબજા સોંપવાની જાણ આને કરવામાં આવશે અને આવો અહેવાલ આ અપીલનો ભાગ બનશે.પ્રતિવાદી નંબર ૧ દંડ પેટે રૂ. ૫૦૦૦/- ની રકમ પણ ચૂકવશે.જો, પ્રતિવાદી નંબર ૧ તે ચૂકવશે નહીં, તો તે મહેસૂલ લેણાં તરીકે વસૂલ કરવામાં આવશે.જો પ્રતિવાદી નંબર ૧ ક્વાર્ટર નંબર ડબલ્યુ-૩૪ નો શાંતિપૂર્ણ અને ખાલી કબજો સોંપવામાં નિષ્ફળ જાય, તો તેને **છ મહિનાની** સાદી કેદની સજા ભોગવવી પડશે. સીધી સેવાની પરવાનગી છે.

જો કોઈ આર & પી પ્રાપ્ત થાય તો, તેને સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટમાં પરત મોકલવામાં આવે.

(ન્યાયમૂર્તિ સોનિયા ગોકાણી)

વિષય : કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ની કલમ ૬૩૦ હેઠળ નિવૃત્તિ બાદ કંપનીના રહેણાંક ક્વાર્ટરનો ગેરકાયદેસર કબજો ખાલી કરાવવા બાબત.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.